

Kreativní PRAHA

Financování kultury a Praha
(díl 3):

Financování kultury ve vybraných evropských městech

© Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2017

Sekce strategií a politik

KREP – Kreativní Praha!

Všechna práva vyhrazena

ISBN 978-80-87931-68-4

ISBN (pdf) 978-80-87931-69-1

AUTORI

MgA. Zdeňka Kujová

MgA. Alena Štěpánová

VZOR CITACE

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy

Financování kultury a Praha (díl 3): Financování kultury ve vybraných evropských městech

Praha, IPR Praha, 2017

Projekt Financování kultury a Praha představuje historicky první komplexní analýzu financování kultury v Praze z veřejných zdrojů a porovnání financování kultury v Praze se situací v evropských metropolích srovnatelných s Prahou. Analýza obsahuje tři díly:

- Financování kultury a Praha (díl 1): Výdaje městských částí hlavního města Prahy na kulturu
- Financování kultury a Praha (díl 2): Financování kultury z veřejných rozpočtů v hl. m. Praze
- Financování kultury a Praha (díl 3): Financování kultury ve vybraných evropských městech

Součástí komparativní studie *Financování kultury ve vybraných evropských městech* je taktéž soubor zdrojových dat (ve formátu *.xlsx) a prezentace shrnující poznatky studie (ve formátu *.pdf).

OBSAH

ÚVOD	3
METODIKA	3
FINANCOVÁNÍ KULTURY VE VYBRANÝCH MĚSTECH.....	9
BERLÍN / BERLIN.....	9
VÍDEŇ / WIEN.....	17
VARŠAVA / WARSAW	23
PRAHA	29
HELSINKY / HELSINKI.....	32
DRÁŽDANY / DRESDEN	37
BRATISLAVA.....	42
ZÁVĚRY	47
PŘÍLOHY	54

ÚVOD

Komparativní studie *Financování kultury ve vybraných evropských městech* vznikla z podnětu grantové komise Rady hlavního města Prahy pro kulturu.

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR Praha) – krep zpracovává novou kulturní politiku města Prahy ve spolupráci s odborem kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu hl. m. Prahy. Poznatky komparativní studie, která srovnává financování kultury v šesti evropských městech, budou využity i pro tento účel.

Studie nejdříve definuje základní oblasti srovnávání a klíčové otázky. Pro srovnání s hl. m. Prahou byla vybrána tato města: Berlín, Bratislava, Drážďany, Helsinky, Varšava a Vídeň. Pro každé město jsou popsány základní principy fungování kultury v daném místě, ať již co do organizačního uspořádání, strategického ukotvení, statistického sledování. Následují statistická data financování kultury.

Vzhledem k vzestupu městských agend týkajících se podpory a rozvoje kulturních kreativních odvětví v posledních více jako 10 letech bylo také zjištováno, zda vybraná města tuto agendu systematicky řeší a pokud ano, tak jakým způsobem.

V závěru jsou provedena srovnání všech měst a to jak v části řízení kultury, tak ve finančních ukazatelích.

Zdroje dat a informací jsou uváděny netradičně za každou kapitolou jednotlivého města tak, aby byly přehledněji a rychleji dostupné pro čtenáře. Města jsou řazena za sebou dle počtu obyvatel od největšího po nejmenší.

METODIKA

Ve studii se nachází srovnání Prahy se středně velkými městy (cca 0,5 - 1 mil. obyvatel – Bratislava, Drážďany, Helsinky) a s velkými městy (nad 1 mil. obyvatel – Varšava, Vídeň, Berlín). Největší město Berlín má 3,5 mil. obyvatel, nejmenší Bratislava 414 tis. obyvatel. Praha se tak nachází ve středu těchto měst.

Výběr měst ke komparaci se řídí ukazateli geografické blízkosti nebo příbuzného kulturního kontextu (Drážďany, Bratislava), ekonomického výkonu (Berlín, Varšava, Vídeň) nebo inspirativním přístupem ke způsobu zpracování dat o kultuře (Helsinky). Města Varšava, Berlín a Vídeň byla zároveň městy komparovanými obecně pro účely tvorby strategického plánu.

Ve studii jsme se zaměřili na tyto oblasti srovnávání:

- Strategické ukotvení
- Participace
- Spolupráce mezi úrovněmi veřejné správy
- Návaznost na byznys a podnikání – kulturní a kreativní odvětví
- Sběr, monitoring, evaluace dat

Klíčové otázky byly stanoveny dle oblastí srovnávání a byly formulovány pro zástupce jednotlivých měst. Všechny oblasti srovnávání jsou včleněny do dvou hlavních kategorií: Kategorie „uspořádání a strategie“ obsahuje zejména data kvalitativní. Kategorie „financování a podpory“ zahrnuje informace o finančních a nefinančních způsobech podpory a sběr, monitoring a evaluaci dat, tedy práci především s kvantitativními daty.

KATEGORIE USPOŘÁDÁNÍ A STRATEGIE

- Jaké je organizační členění v samosprávě města? Existuje speciální oddělení pro kulturu a kreativní odvětví? Jaké konkrétní odbory města tyto oblasti řeší?
- Jaké konkrétní členění/kategorie pro oblast kultury a kreativních odvětví používáte? (literatura, výtvarné umění, divadlo, film a video, televize a rozhlas...)
- Má dané město strategii/koncepci rozvoje pro kulturu a kreativní odvětví? Na jaké období? Aktualizujete tento dokument pravidelně? Existují dokumenty jak pro oblast kultury, tak i pro kreativní odvětví?
- Jaké vazby má vaše město na jednotlivé městské části v případě financování a podpory kultury/kreativních odvětví?
- Jakým způsobem participuje kulturní obec na tvorbě strategických dokumentů oblasti kultury/kreativních odvětví?

KATEGORIE FINANCOVÁNÍ A PODPORY

- Jaké formy finanční podpory vaše město používá v oblasti kultury a kreativních odvětví? (Dotace, stipendia, ocenění, investiční příspěvky...)
- Jaké formy nefinanční podpory město poskytuje? (Bezplatná propagace, couching/podpora v podnikání, poskytování městských prostor...)
- Je město partnerem nějakého existujícího či vznikajícího kreativního/kulturního centra/klastru? V případě že ano, jakého?
- Sledujete projekty v oblasti kultury a kreativních odvětví podle měřitelných ukazatelů (počet projektů, počet žádostí o grant, počet úspěšných žádostí, výše finanční podpory apod.)?

Slučování a přidávání položek za jednotlivá odvětví

Ve statistických přehledech bylo základem členění dle oborů (žánrů) kategorizace Prahy. Základními obory tedy byly:

- Divadlo
- Hudba
- Tanec a nonverbální umění
- Výtvarné umění, fotografie, nová média
- Literatura
- Audiovizuální umění
- Ostatní (mezioborové, víceoborové či nejednoznačně zařaditelné kulturní projekty)

Tomuto členění byly uzpůsobeny kategorie dalších měst (pokud to stávající členění umožňovalo). U každého města popisujeme, k jakému slučování docházelo. Obor tanec a nonverbální umění nebylo možné odděleně sledovat u žádného města, vždy je součástí oboru divadlo.

Zdroje dat

Snahou bylo získat poslední možná dostupná data za sledovaná města. Shromážděná data pocházejí z období 2013–2016. Každé město se ke sledování ukazatelů chová jinak. Města Berlín, Vídeň, Praha a Drážďany každoročně vyhotovují „ročenky“ – komplexní zprávy, které představují, co se za minulý rok v kultuře událo, jejichž součástí je i statistický přehled výdajů za kulturu. Ostatní sledovaná města (Helsinki, Bratislava a Varšava) takový roční přehled buď neuvádějí, nebo není tak podrobný.

Informace a data velmi často nejsou dostupná v jiných jazykových mutacích, než je úřední jazyk té dané země, do angličtiny jsou přeloženy zřídka. Rozpočet na tuto studii neumožňoval financovat překlady nebo výjezdy.

Toto jsou důvody, které neumožnily čerpat data pouze z jednoho daného roku. Období let 2013–2016 bylo však obdobím makroekonomicky stabilním a rozpočty všech měst jsou si svou výší velmi podobné tři roky po sobě. Použitá data lze tedy mezi sebou srovnávat s vědomím standardní statistické chyby.

U některých měst se dokonce rozcházejí informace o celkových údajích v rozpočtu a údaje dohledatelné v podrobnější podobě (součty jednotlivých položek nedávají celkovou sumu, která je v materiálech měst uváděna).¹

Rozdělování dle oborů a právní subjektivity

Každé město do jednotlivých oborových kategorií kultury řadí jiné činnosti, projekty či organizační formy (např. v případě Berlína je výtvarné umění a muzea jednou kategorií, a ve městě Drážďany jsou výtvarné umění a muzea dvě různé kategorie). Ve většině měst je tanec a nonverbální umění součástí scénických umění a nejsou sledovány zvlášť tak, jak je tomu v případě Prahy u tzv. nezřizované kultury. Požadavek porovnání statistických údajů financování kultury ve sledovaných městech dle oborů kultury tedy nebylo možné z těchto důvodů naplnit.

Drážďany, Vídeň, Berlín a Helsinki využívají mnohem podrobnější kategorizace jednotlivých oblastí kultury než Praha. Města Berlín, Vídeň a Bratislava nerozdělují v datech kulturu na zřizovanou a nezřizovanou, srovnání dat za tyto kategorie tedy nebylo možné.

Po dohodě se zadavatelem byla Praha dle oborů srovnána pouze s městem Vídeň, kde byla provedena detailní kontrola rozpočtu po položkách a data očištěna tak, aby odpovídala obsahu kategorií, do kterých jednotlivé obory kultury řadí Praha. Výstupy komparace jsou k nalezení v Příloze 3.

¹ Přepočet na euro byl proveden skrze průměrný kurz roku 2015 (1 EUR = 27,283 CZK a 1EUR=4,1839 PLN).

Komunikace s městy

Komunikace s městy, pokud nebyly informace a data dostupná veřejně a v jazyce, kterým zpracovatelky studie vládly (němčina, angličtina), probíhala v následujících krocích:

- Dotaz na zaslání podkladů
- Dotaz na vyplnění tabulky a dotazníku
- Konzultace

Slovník pojmu

Investiční výdaje

Menší investiční výdaje jsou součástí výdajů měst na kulturu v rámci dotací na projekty (například opravy pomníků v Drážďanech). V oblasti institucionálních a provozních dotacích není vždy zřejmé, jak které město s investičními a neinvestičními výdaji ve statistice týkající se kultury zachází (zda jsou/nejsou součástí dotací, nebo putují z jiných zdrojů, nežli je rozpočet na kulturu). Vzhledem k tomu, že organizační struktura měst je většinou složena i z odborů s odpovědností za majetek města (odbor majetku, odbor investic apod.), je pravděpodobné, že velké investice jsou financovány mimo rozpočty na kulturu.

Zřizovaná kultura

Souhrnné pojmenování především příspěvkových organizací města a jiných projektů a činností, které vykonává přímo město.

Nezřizovaná kultura

Souhrnné pojmenování pro městem nezřizované organizace, provozované většinou neziskovými nevládními organizacemi, ale také fyzickými osobami, nebo jinými soukromými subjekty (obchodní společnosti, nadace apod.).

Stát v daném městě

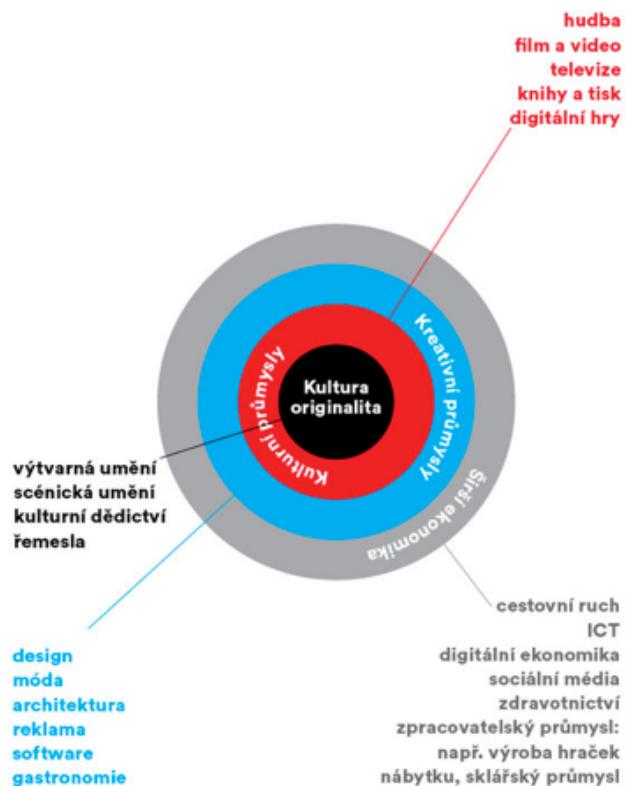
V případě financování kultury městy byla snaha doplnit také údaj, kolik na kulturu v daném městě přispívá stát. Tyto informace jsou však dostupné jen u málo měst.

Kulturní a kreativní odvětví

Kulturní a kreativní odvětví (dále také KKO) jsou odvětví, jejichž základem je kreativita a tvořivost. Zároveň tato odvětví mají vysoký potenciál růstu a formování pracovních příležitostí, jejich výstupem často bývá určitá forma duševního vlastnictví. Nejčastěji se za příklad uvádí odvětví designu, architektury, reklamy, umění, módy, filmu, hudby, televize či rádia. Podrobněji ukazuje odvětví následující obrázek a podrobnější informace o kreativních odvětvích v České republice je možno najít ve studiích Divadelního ústavu – Institutu umění, v mapování kreativních odvětví IPR z února 2013² a také ve studii IPR v rámci studie proveditelnosti kreativního centra.

² Němec, Michal. Význam kulturních a kreativních průmyslů v Evropské unii, České republice a hl. m. Praze [online]. Praha: Útvar rozvoje hl. m. Prahy, Odbor strategické koncepce (STR ÚRM), 2013 [cit. 2016-12-13]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/analyzy/ekonomika/2013_02_mn_vyznam-kulturnich-a-kreativnych-prumyslu-v-evropske-unii-ceske-republice-a-hl-m-praze.%20m.%20Praze.pdf.

Obr. 1 Rozdělení kulturních a kreativních odvětví³

Kontext k rozpočtům měst⁴

Při benchmarkovém srovnání fiskální politiky není rozdílná pouze míra konkrétnosti zveřejňovaných dat, ale především samotná struktura příjmů a výdajů v závislosti na specifičnosti jednotlivých účtovacích systémů a systému přerozdělování daní ze státu srovnávaných měst.

K dokreslení komplexního obrazu je tak třeba vnímat výdaje na kulturu, potažmo jakoukoliv výdajovou položku města, v kontextu hospodaření města jako celku, tj. zda vytváří deficit, či přebytek, jaká je jeho struktura příjmů a výdajů, úverový rating⁵ apod. V extrémním případě může nastat situace, že vybrané město má poměrově nejvyšší výdaje na kulturu na obyvatele, ale hospodaří s vysokým deficitem a vytváří stále nový dluh. I s ohledem na tuto skutečnost byla vybrána města se standardní fiskální disciplínou.⁶

Nejspecifitější postavení z tohoto pohledu má hlavní město Německa Berlín, jehož dluh od roku 2009 osciluje kolem hranice 60 mld. eur, což v porovnání se 1,2 mld. eur (32,6 mld. Kč) pražského dluhu⁷ působí jako monstrózní suma a budoucí potřeba tuto sumu snižovat se může projevit např. i ve výdajích na kulturu. Výši výdajů na jakoukoliv položku tak přirozeně

³ Kujová, Zdeňka a Štěpánová, Alena. Kreativní průmysly ve městech [online]. Smart Cities, 2015 [cit. 2016-12-13]. Dostupné z: <http://www.scmagazine.cz/casopis/04-15/kreativni-prumysly-ve-mestech?locale=cs>.

⁴ Vysvětlení kontextu pro rozpočtování měst napsal Ing. Petr Peřinka (IPR).

⁵ Nezávislé hodnocení hospodaření města ratingovými agenturami (Moody's a S&P).

⁶ Žádné ze sedmi sledovaných měst v posledních 5 letech nenavyšovalo svůj veřejný dluh o více jak 5 %, ani jim nebyl snížen úverový rating.

⁷ Jedná se o poslední aktualizovaná data – viz

http://www.praha.eu/public/9d/48/d2/2096090_618934_Aktualni_stav_EIB_uveru_k_31._12._2014.pdf

ovlivňuje i úvěrový rating měst. Čím vyšší je úvěrový rating, tím levněji si města mohou brát úvěry a efektivněji tak investovat své prostředky nejen do kultury.

Dalším zmíněným faktorem je struktura celkových příjmů a výdajů jednotlivých měst. Poměr státních a městských výdajů, stejně jako procentuální vyjádření kulturních výdajů, je popsán v jednotlivých kapitolách. Z pohledu výdajové strany rozpočtu je klíčový poměr běžných a kapitálových výdajů⁸ a následný podíl tzv. ostatních a strategických investic na kapitálových výdajích. Na rozdíl od strategických investic, které jsou nejčastěji vyčleněny na velké infrastrukturní stavby, jako např. výstavba metra či vybudování silničního okruhu, ostatní investice zajišťují hladký chod města. Vysoký poměr tzv. ostatních investic na kapitálových výdajích je klíčový např. pro investice do kulturní infrastruktury, parků, bezpečnosti apod. Z toho plyne, že výše kulturních výdajů může být dána i aktuálními a plánovanými infrastrukturními investicemi, které snižují podíl ostatních investic na kapitálových výdajích.

Příjmy města ovlivňují výši kulturních výdajů nepřímo. I přes výrazná lokální specifika je velmi výrazný rozdíl mezi srovnávanými městy ve struktuře příjmů. Zatímco pražské příjmy tvoří z více jak 80 % daňové příjmy, např. u výše zmíněného Berlína je to pouze 54 %.⁹ Praha disponuje vysokým poměrem $\frac{\text{daňové příjmy}}{\text{státní transfery}}$, tj. státní transfery zaobírají poměrově velmi malou část v porovnání s výší daňových příjmů. To v praxi znamená, že výdaje na kulturu v případě zpomalení pražské ekonomiky¹⁰ budou pravděpodobně klesat rychleji než v případě Berlína. Berlín z 29 % spoléhá na státní transfery a finanční vyrovnávací mechanismus,¹¹ kde v případě šoku mohou výdaje klesat pomaleji v závislosti na vývoji zbytku německé ekonomiky.

Z výše popsaného vyplývá, že velikost výdajů na kulturu u vybraných měst nevyplývá pouze z jejich ochoty a důležitosti, kterou kultuře přisuzují, ale rovněž ze struktury jejich příjmů a výdajů, potažmo z přístupu k hospodaření města jako takového.

⁸ Běžné výdaje = prostředky používané především na provoz města. Kapitálové výdaje = investice do majetku (nejen fyzického).

⁹ Srovnání dle roku 2014.

Haushaltspläne von Berlin. Dostupné: <https://www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/haushaltsplan/artikel.5697.php>
Rozpočet HMP. Dostupný: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/finance/rozpoct/index.html

¹⁰ Tedy výrazného snížení HDP, které se na pražském rozpočtu projeví formou nižších daňových příjmů.

¹¹ Tzv. „Landerfinanzausgleich“ je specifický mechanismus zajišťující přesun peněz z bohatých spolkových zemí do zemí méně rozvinutých. Berlín je největším příjemcem této prostředků (např. v roce 2015 obdržel 3,6 mld. eur). Jedná se o mechanismus nad rámec přerozdělování daní, který v ČR ani v jiné z porovnávaných zemí nefunguje (pro srovnání – rozpočet Prahy činí řádově 2,35 mld. eur).

FINANCOVÁNÍ KULTURY VE VYBRANÝCH MĚSTECH

BERLÍN / BERLIN

Počet obyvatel: 3 512 429

Pro spolkovou zemi Berlín, které je zároveň hlavním městem, je podpora kultury důležitá a Berlín je v národním i mezinárodním měřítku vnímán jako kreativní metropole. Kultura je zde podstatná rovněž pro vytváření identity a různorodosti a je také významným hospodářským faktorem.

Strategické ukotvení kultury

Existující dokumenty

Komplexní koncepce kulturní politiky nebyla vypracována. Byly předloženy koncepce pro jednotlivé oblasti (např. design¹²⁾ nebo zprávy popisující specifika daného oboru a zároveň situaci v Berlíně (např. hudební trh,¹³ hudební průmysl¹⁴ nebo trh s uměním¹⁵⁾).

Zapojení aktérů při tvorbě dokumentu

V rámci kulturní politiky sleduje spolková země řadu opatření. Vychází především z transparentnosti, decentralizace, trvalé udržitelnosti kvality a různorodosti kultury.

Organizační struktura a zřizované organizace

Město

Oblast kultury má na starosti Odbor kultury městského senátu (Kulturverwaltung des Senats).

Berlín jako hlavní město SRN je samostatnou spolkovou zemí (městský stát s vlastní vládou a parlamentem). Sídlí v něm řada kulturních institucí, jejichž poslání překračuje hranice jedné spolkové země. Tyto instituce mají význam pro celou republiku i svět (např. Židovské muzeum, festival Berlinale), a proto nejsou financovány z rozpočtu města Berlín, ale ze státního rozpočtu.

Městské části

Na území Berlína se setkává financování města, spolkové země, státu a v neposlední řadě také městských částí. Městské části zajišťují fungování veřejných knihoven, hudebních škol, odpoledních škol (Volkshochschulen) nebo uměleckých škol. Celkem existuje 10–13 úřadů

¹² Viz studie Die Berliner Design Wirtschaft. Potentialanalyse der Berliner Designbranche. Dostupné z: http://www.dgtf.de/code/dgtf/Studie_Designwirtschaft.pdf.

¹³ Viz Musik Wirtschaft. Dostupné z: http://www.berlin.de/projektzukunft/uploads/tx_news/03_kweb13_final_teilmarkt-musikwirtschaft.pdf.

¹⁴ Viz Film Wirtschaft. Dostupné z: http://www.berlin.de/projektzukunft/uploads/tx_news/03_kwb13_final_teilmarkt-film.pdf.

¹⁵ Viz Kunst Markt. Dostupné z: http://www.berlin.de/projektzukunft/uploads/tx_news/03_kwb13_final_teilmarkt-kunst.pdf.

městských částí (Bezirken). Ty vedle zajišťování provozu škol a knihoven poskytují další financování nezřizované kultuře. Berlínský senát (město) rozdělí mezi městské části ročně 511.000 eur jako příspěvek na kulturu, dalších 360.000 eur na kulturní vzdělávání, 120.000 eur na autorská čtení a 350.000 eur na komunální výstavy.

Východiska pro zpracování dat

Popis dostupných zdrojů dat a jejich charakteru

Od roku 2012 vydává Berlín vždy k předcházejícímu kalendářnímu roku kompletní ročenku *Zpráva o podpoře kultury*.

Dělení oborů kultury dle statistiky

- Divadlo
- Tanec
- Hudba
- Literatura
- Muzea a výtvarné umění
- Mezioborové projekty
- Knihovny a archivy
- Paměťové organizace a projekty
- Kulturní vzdělávání
- Ostatní

Práce se spojováním a rozdělováním položek pro účely studie

Odvětví, která také spadají pod kulturu, jsou památky, knihovny a archivy a kulturní vzdělávání. V ročence je oblast muzeí a výtvarného umění jednou kategorií, výdaje na ně tedy nelze oddělit. Audiovizuální a filmové projekty Berlín ve statistickém přehledu nezveřejňuje, ale existuje program stipendií pro filmařky.¹⁶ Vedle této podpory audiovizuálního průmyslu existuje samostatný filmový fond na úrovni Berlína a spolkové země Brandenburg¹⁷ (tentotond není započítán do kulturní statistiky, stejně jako tomu není u ostatních měst).

Financování

Každoročně dostane oblast kultury v Berlíně přibližně 845 milionů eur (bez stavebních investic). Z této částky vložil do kultury senát města Berlína 418 mil. eur za rok 2014, okrsky přibližně 120 milionů eur a stát přibližně 340 milionů eur.

¹⁶ Viz Film/Video Künstlerinnenprogramm. Dostupné z:

<https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/kuenstlerinnenfoerderung/artikel.82093.php>

¹⁷ Viz Berlin Brandenburg Film Commission. Dostupné z:

<http://www.bbfc.de/WebObjects/Medienboard.woa/wa/CMSshow/1011325>. A Medienboard – Medienstandort Berlin-Brandenburg. Dostupné z: <https://www.medienboard.de/medienstandort-berlin-brandenburg/>

Tab. 1 Financování kultury v Berlíně, 2014 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VÝDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VÝDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	76 % (38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

CELKOVĚ NA KULTURU ZA MĚSTO: 418 507 415 eur

MĚSTSKÉ ČÁSTI: cca 120 mil. eur

STÁT V DANÉM MĚSTĚ: cca 340 mil. eur

CELKEM: 879 mil. eur

Berlín rozděluje příspěvky na dočasné – projektové a stipendijní – a dlouhodobé institucionální činnosti. Do institucionálních počítá jak své zřizované instituce, tak i podporu soukromým kulturním domům (např. soukromým divadlům). Dlouhodobě finančuje na 70 kulturních institucí (zřizovaných i nezřizovaných).

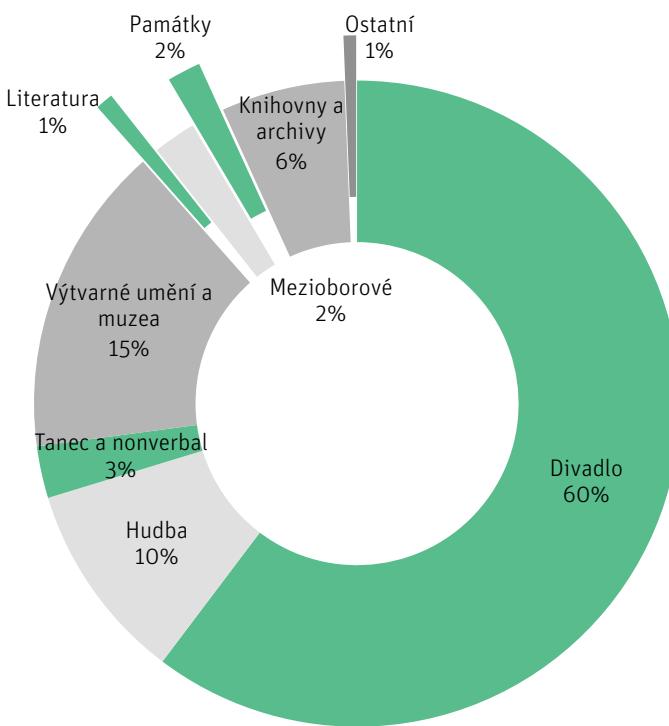
Přibližně 95 procent všech prostředků spolkové země na podporu kultury – přibližně 367 milionů eur (stav z roku 2010) – se použije na trvale udržitelnou institucionální podporu. Finanční prostředky nabízejí kulturním zařízením jistotu v plánování a garantují městu Berlín stabilní kulturní život na vysoké kvalitativní úrovni, stejně jako přiměřené zachování kultury a aktuální péče o kulturní dědictví.

Zvláštním případem časově limitované podpory je podpora koncepcí v oblasti muzických umění. Nabízí aktérům čtyřletou jistotu plánování a perspektivu rozvoje, po uplynutí této doby se znova rozhodne, kdo bude další čtyři roky podporován. V období 2011–2014 bylo podporováno 12 divadel a divadelních skupin částkou 4 miliony eur ročně.

→ Rozdelení financování dle oborů kultury a umění

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu v Berlíně za rok 2013. Výdaje jsou rozděleny dle kulturních a uměleckých oborů, případně dalších odvětví, které město Berlín do kultury zahrnuje. Stejně jako ostatní města, Berlín nejvíce vydává na divadelní domy a provozy.

Graf 1 Výdaje města Berlín na kulturu za rok 2013 dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 2 Výdaje města Berlín na kulturu za rok 2013 dle oborů (v EUR)

BERLÍN	2013
Divadlo	252 317 273
Hudba	41 846 331
Tanec a nonverbal	10 883 199
Výtvarné umění a muzea	65 208 741
Literatura	3 723 808
Mezioborové	8 994 983
Památky	7 019 704
Knihovny a archivy	25 883 888
Ostatní	2 629 488
Kulturní vzdělávání	neuvedeno
CELKEM	418 507 415

→ Formy podpory

Podpora projektů představuje nástroj, který je zaměřen na profesionální berlínskou uměleckou scénu. Orientuje se podle premis umělecké kvality, kulturní různorodosti, kvality zprostředkování a inovace. Každoročně je k dispozici přes 20 milionů eur pro mnoho podpůrných programů z řady oblastí. V rámci podpory projektů spolkové země Berlín vypracovala kulturní správa 4 kritéria podpory:

- Podpora produkce ve formě jednotlivých projektů (divadelních inscenací, výstav, koncertů)

- Podpora jednotlivých osob – obrací se na profesionální umělce, kteří mají trvalý pobyt v Berlíně, a umožňuje jejich individuální umělecký rozvoj (např. stipendia, realizace katalogů, studijní cesty)
- Podpora pro vytváření podmínek produkce nezávislé scény (provoz ateliérů,¹⁸ podpora jevišť a souborů)
- Podpora napříč odvětvími pro umělce nebo produkce (kulturní vzdělávání, kulturní granty pro okrsky, program interkulturních projektů, program pro umělkyně)

Programy podpory:

- Pracovní prostory
- Výtvarné umění
- Scénická umění
- Digitalizace kulturního dědictví
- Kulturní fond hlavního města¹⁹
- Mezinárodní kulturní výměna
- Mezikulturní projekty
- Fond pro kofinancování²⁰
- Kulturní vzdělávání
- Umění ve veřejném prostoru a výstavbě
- Podpora umělkyň
- Literatura
- Cena Moses-Mendelssohn
- Hudba (podrobnější rozdělení v bodech níže)
- Mezioborové projekty
- Projektový fond historie a vzpomínekové kultury

Některé výše uvedené programy se dále dělí na podprogramy, jedná se tak o velmi širokou a hlubokou škálu dotačních programů.²¹ Např. program hudby se dále dělí na:

- Program pro novou hudbu (soudobou klasickou hudbu)
- Program pro chóry
- Mezikulturní projekty
- Fond pro kofinancování
- Cena pro kompozice – Berlin-Rheinsberger
- Pracovní stipendium nové hudby a zvukového umění
- Stipendia pro kulturní výměnu – hudba: Paříž
- Program podpory projektu v jazzu
- Stipendia pro jazz

¹⁸ Viz Arbeitsräume. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/arbeitsraeume/>

¹⁹ Fond na financování významných národních a mezinárodních akcí, jenž má vlastní prezentaci zde:
<http://hauptstadtkulturfonds.berlin.de/index.php?id=108>

²⁰ Název vystihuje typ fondu – kofinancuje projekty, u kterých už figuruje jiný velký dárce, nemá další jiná specifika od ostatních programů, viz Kofinanzierungsfonds. Dostupné z:

<https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/kofinanzierungsfonds>

²¹ Ostatní programy a podprogramy jsou umístěny v Příloze 1.

- Podpora turné oblasti jazzu
- Cestovní příspěvky pro záměry v zahraničí
- Pořádání akcí v nové hudbě
- Zkušebny
- Mezioborové umělecké a kulturní projekty

Berlín zřídil také neplacené poradenské centrum pro žadatele, jež bylo v letech 2016–2018 financováno z evropského fondu pro regionální rozvoj.²² Kulturförderpunkt Berlin je první kontaktní místo pro berlinské kulturní organizátory, umělce, projektové iniciátory, neziskové organizace a aktéry nezřizované scény, kteří hledají informace k tématu financování a podpory kultury. Centrum podává informace nejen o berlinských, ale i o národních a mezinárodních grantech, dotacích a nadacích nebo radí, jak pracovat s crowdfundingem. V neposlední řadě poskytuje také poradenství v kreativních odvětvích.²³

→ *Stipendia a ocenění*

V Berlíně existuje celá řada ocenění a stipendií. Zajímavé je například oceňování iniciativ, které provozují nějaký prostor pro umělecké projekty,²⁴ existují alespoň dva roky a jejich činnost je nezisková. Těchto ocenění Berlín rozdává ročně 20 a to s finančním přispěním až 30 tis. eur.²⁵ Město tímto podporuje vznikající umělecké prostory v různých částech území města.

Audiovizuální průmysl není dotován co do výroby produkcí, nenachází se tedy v celkovém přehledu podporovaných odvětví. Ženy působící v oblasti filmu a videa jsou extra podporovány skrze pracovní stipendia a projektovou podporu.

Další formou podpory jsou stipendia. Umělec nebo skupina můžou získat stipendium – cca 2 000 eur měsíčně na dobu 3 až 6 měsíců. Jednotlivec nebo organizace může získat na konání akce, festivaly, promítání apod. maximálně 8 000 eur na projekt.

→ *Kreativní odvětví*

Kreativní odvětví jsou v Berlíně propojenou agendou tří sekcí Městského senátu – Oddělení kultury kanceláře senátu, Správy senátu pro městský rozvoj a životní prostředí a Správy senátu pro hospodářství, technologie a výzkum. V červnu 2014 vydal Berlín třetí *Zprávu o kreativních odvětvích* věnující se jednotlivým odvětvím a pak speciálním tématům, jako jsou prostory, vývoj příjmů, cross inovace, kultura a turismus. Do kreativních odvětví jsou započítávány pouze podnikatelské subjekty včetně OSVČ a subjekty založené za účelem zisku ze všech odvětví.

²² Viz Kulturförderpunkt Berlin. Dostupné z: <http://www.kulturfoerderpunkt-berlin.de/start/>

²³ Viz Die Kreativwirtschaftsberatung Berlin. Dostupné z: <http://www.kulturfoerderpunkt-berlin.de/foerderprogramme/kreativwirtschaft/>

²⁴ Viz Auszeichnung künstlerischer Projekträume und –initiativen. Dostupné z:
<https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/bildende-kunst/artikel.60203.php>

²⁵ Auszeichnung künstlerischer Projekträume und –initiativen [online]. BerlinOnline Stadtportal, 2016 [cit. 2016-12-13]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/bildende-kunst/artikel.60203.php>

Projekt Budoucnost (Projekt Zukunft²⁶) byl založen od roku 2004 a věnuje se oblastem ekonomiky, vědy, technologií, ICT, médiím a kreativním odvětvím. Jde o platformu poskytující kreativním aktérům síťování, výměnu, nové dotační programy, studie a iniciuje inovativní projekty. V roce 2008 pod tímto projektem vzniklo poradenské centrum pro kreativce Kreativ Coaching Center.

Podle odhadů v Berlíně žije a pracuje více než 20 tisíc umělců společně s více než 160 tisíci osobami zaměstnanými v kulturních a kreativních odvětvích, kteří z města vytvářejí kreativní centrum. Je zde k dispozici diferencovaná nabídka kulturních akcí všech oblastí a žánrů. Tento fenomén je ve Spolkové republice Německo jedinečný. Více než dvě třetiny z 9 milionů berlínských turistů za rok navštíví město kvůli kulturní nabídce. Kulturní bohatství Berlína patří k jedinečné místní kvalitě města a stalo se rozhodujícím faktorem pro jeho rozvoj. Berlínská umělecká scéna profituje z příznivých rámcových podmínek, které město nabízí pro uměleckou produkci: relativně nízké životní náklady, postindustriální prostory, otevřenosť scény, tolerantní atmosféra, ale také veřejná podpora umění a kultury.

Berlín je síti UNESCO Creative City v oblasti designu²⁷.

Zdroje

Město

<https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/>

<https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/kuenstlerinnenfoerderung/artikel.82093.php>

http://www.literarni.cz/rubriky/resume/clanky/kulturni-politika-mesta-berlina_1149.html#.V3BF0zV1Z_k

Kulturní politika, kulturní plánování a plány na rozvoj kultury ve spolkové republice Německo, Běla Michálková 2015

Kultura v berlínských městských částech

Berlin.de. Dostupné:

<https://www.berlin.de/sen/kultur/kulturpolitik/akteure/bezirke/artikel.31963.php>

MČ Neukolln. Dostupné: <http://kultur-neukoelln.de/projektfoerderung-dezentrale-kulturarbeit.php>

Statistika

Kulturförderbericht, Land Berlin, 2014

Berlin.de sekce kulturní statistika. Dostupné:

<https://www.berlin.de/sen/kultur/kulturpolitik/statistik/>

²⁶ Viz Projekt Zukunft. Dostupné z: <http://www.berlin.de/projektzukunft/>

²⁷ Viz <http://en.unesco.org/creative-cities/home>

Business location center: Dostupné: <http://www.businesslocationcenter.de/en/business-location/industry-information/ict-media-and-creative-industries/games>

Kreativní odvětví

Berlin.de kreativní průmysly. Dostupné:

<https://www.berlin.de/sen/kultur/kulturpolitik/kulturwirtschaft/>

Kreativgesellschaft. Dostupné:

<http://kreativgesellschaft.org/kreativwirtschaftsbericht/bericht/foerderung-der-kreativwirtschaft-in-ausgewahlten-metropolen/foerderung-der-kreativwirtschaft-in-berlin>

DRITTER KREATIVWIRTSCHAFTS BERICHT, Senatsverwaltung für Wirtschaft, Technologie und Forschung, Der Regierende Bürgermeister von Berlin, Senatskanzlei – Kulturelle Angelegenheiten, Senatsverwaltung für Stadtentwicklung und Umwelt, 2014.

VÍDEŇ / WIEN

Počet obyvatel: 1 840 573

Strategické ukotvení kultury

Existující dokumenty

V roce 2010 byly představeny teze pro kulturu ve Vídni a vize do roku 2020. Vznikl soubor tezí a profil metropole jako kulturního města. Až 40 % kulturních událostí má mezinárodní charakter.

Vídeň a Rakousko obecně přísně sledují genderové údaje. Žadatelé musí již do žádosti uvádět odhad, kolik procent uživatelů (publika, návštěvníků) budou tvořit ženy či muži. Vídeň také dělá průzkumy spokojenosti s nabídkou kultury mezi obyvateli a návštěvníky. Z těchto studií například vyplývá, že mladší lidé jsou v účasti na kulturním životě aktivnější než starší lidé. Migranti/migrantky z druhé generace jsou kulturně aktivnější než z první generace.

Zapojení aktérů při tvorbě dokumentu

Pod názvem „Budoucnost vídeňské kulturní politiky“ bylo do kongresu o kultuře zapojeno 200 lidí z kulturní veřejnosti. Proces je zveřejněn na „Wien denkt weiter“.

Organizační struktura a zřizované organizace

Město

Město Vídeň každoročně přispívá na kulturu skrze Odbor kultury města Vídeň (Kulturabteilung der Stadt Wien).

Městské části

Nebyly dohledány bližší informace.

Východiska pro zpracování dat

Popis dostupných zdrojů dat a jejich charakteru

Vídeň sleduje a zveřejňuje statistiky od roku 1998. Poslední zveřejněná data, ze kterých je čerpáno, pocházejí z roku 2014.

Dělení oborů kultury dle statistiky

- Výtvarné umění
- Scénická umění
- Film
- Literatura (bez knihoven)
- Hudba
- Nová média
- Kultura v městských částech a interkulturnalita
- Podpora vědy a výzkumu
- Fond na konzervaci a restaurování historické výstavby

Práce se spojováním a rozdělováním položek pro účely studie

Ve statistice města Vídni jsou obory financování kultury podrobně rozděleny a v rámci jednotlivých oborů jsou sledovány ještě další podkapitoly. Statistika navíc oproti Praze přímo zahrnuje výdaje Odboru kultury na muzea, archivy, vědu, nemovité kulturní dědictví, knihovny, kulturní centra, vzdělávání, mezinárodní výměnu integraci a velké události. Nová média nejsou řazena k výtvarnému umění, ale stojí samostatně (v přehledové tabulce však byly připočteny k výtvarnému umění a fotografii, tak jako v Praze). Naopak divadlo, tanec a nonverbální umění jsou ve Vídni jednou kategorií a nelze je od sebe oddělit.

V případě Vídni jsme měli k dispozici položkový rozpočet, což umožnilo podrobně dohledat, jaké projekty, akce a organizace a v jakých kategoriích město podpořilo. Bylo zjištěno, že v rozpočtu kultury se nenachází provoz knihoven, který je alokován z jiného odboru. Tato částka byla doplněna z výzkumu organizace IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions) z roku 2012.²⁸

V celkových údajích jsou započítány příspěvkové organizace (v dokumentu nejsou vyznačeny zvlášť, a proto je nelze v tuto chvíli oddělit) i příspěvky Vídni jednotlivým městským částem.

Financování

Ve Vídni se setkává financování města, státu a městských částí. U města a státu se jedná celkově až o cca 700 milionů eur ve výdajích na kulturu ve Vídni.

Tab. 3 Financování kultury ve Vídni, 2014 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEN	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676 cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	536 308 cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	414 391 cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)			
CELKOVÉ VÝDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VÝDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	76 % (38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

CELKOVĚ NA KULTURU ZA MĚSTO: 247,9 mil. eur

MĚSTSKÉ ČÁSTI: není známo

STÁT V DANÉM MĚSTĚ: cca 472,5 mil. eur

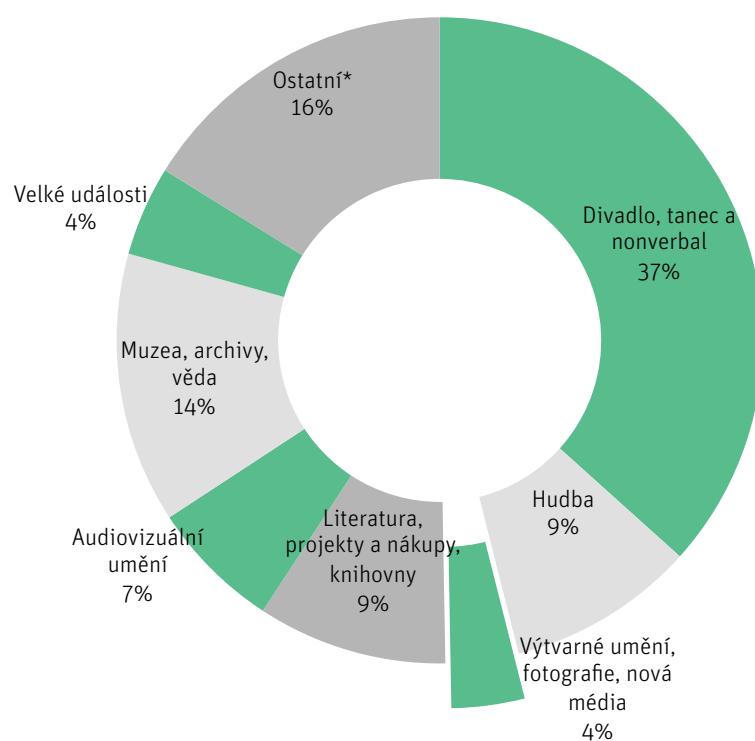
CELKEM: není známo

²⁸ Další informace je možné najít na webu IFLA (<http://www.ifla.org/about>). Konkrétní data výzkumu jsou dostupná z: <http://www.countingopinions.com/pireports/report.php?c2a1bda00b52d9e81bee2d48bba81c99>.

→ Rozdělení financování dle oborů kultury a umění

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu ve Vídni za rok 2014. Výdaje jsou rozděleny dle kulturních a uměleckých oborů, případně dalších odvětví, které město Vídeň do kultury zahrnuje. Vídeň, obdobně jako ostatní města, nejvíce vydává na divadelní domy a provozy.

Graf 2 Výdaje města Vídně na kulturu za rok 2014 dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 4 Výdaje města Vídně na kulturu za rok 2014 dle oborů (v EUR)

VÍDEN	2014
Divadlo, tanec a nonverbal	90 868 472
Hudba	23 319 966
Výtvarné umění, fotografie, nová média	9 061 060
Literatura, projekty a nákupy, knihovny	23 556 184
Audiovizuální umění	16 241 500
Muzea, archivy, věda	33 608 495
Velké události	11 141 786
Ostatní*	40 099 581
CELKEM	247 897 045

* V kategorii „Ostatní“ se nachází podpora kulturním centrům a iniciativám, nemovité dědictví (pomníky), každodenní kultura (Alltagskultur), vzdělávání, mezinárodní výměna, integrace a ostatní.

→ *Formy podpory*

Formy příspěvků ve Vídni jsou různorodé. Jedná se o udělování dotací, stipendií a různých ocenění, nákupy uměleckých děl (knihy, výtvarné umění, sbírky tištěných děl, sbírky rukopisů, filmy) nebo investiční příspěvky na stavební náklady.

→ *Stipendia a ocenění*

Město Vídeň uděluje devět různých ocenění a sedm stipendií, dle oblastí jsou rozděleny takto:

- 7 stipendií a ocenění v oblasti literatury
- 5 stipendií a ocenění ve všech oblastech (nejen na poli umění a kultury)
- 3 stipendia a ocenění v oblasti bádání a studia
- 1 ocenění v oblasti divadla

Pokud se diplomové a disertační práce v oblasti kultury dotýkají Vídně, můžou jejich autoři požádat o stipendium ve formě příspěvků na rešerše a cestovní náklady.

Například „Ocenění města Vídně“ dosahuje sumy až do výše 8.000 eur pro oceněného. Vedle uměleckých oborů, jako je architektura, hudba, výtvarné umění a literatura, se tato cena uděluje také v oblasti publicistiky, medicíny, přírodních věd aj. Celkově se tak v této kategorii ročně rozdá kolem 96.000 eur.

„Podporující ocenění“ získává ročně až 13 osob z oblasti hudební kompozice, literatury, výtvarného umění, architektury, vědy a vzdělávání. Finanční podpora v tomto případě činí 4.000 eur na osobu.

„Ocenění Ernsta Kreneka města Vídně“ je udělována jednou za dva roky jednomu dílu z oblasti hudební kompozice, nebo pro jednoho hudebního skladatele. Tato cena je spojena s odměnou 8.000 eur. Každoročně se ve stejně výši uděluje rovněž literární cena „Veza-Canetti města Vídně“. Další informace ke stipendiím a oceněním lze najít na stránkách Odboru kultury města Vídně.²⁹

→ *Kreativní odvětví*

V roce 2003 založila Vídeň servisní agenturu „departure“ dceřinou společnost Hospodářské agentury (komory) Vídně, která mimo jiné řeší i agendu kreativních odvětví. Agentura dostává od města 4 mil. eur na granty podporující ziskové projekty. Probíhá zde soutěž až o 200 tis. eur na projekt. Podpora kreativních odvětví je tedy nezávislá na fondech pro kulturu.

Programy

- Classic – zaměřen na KKO obecně
- Focus – zaměřen na jednotlivá odvětví
- Pioneer – pro start-upy
- Experts – poradenství, know-how a pomoc v růstu podnikům z oblasti kreativních odvětví – přechod z fáze start-up do fáze stabilního podniku (zvětšení objemu zaměstnanců, komplexnější struktura řízení atp.)

²⁹ Viz Preise und Stipendien – Kulturabteilung. Dostupné z: <https://www.wien.gv.at/kultur/abteilung/ehrungen>

Ročenka za kreativní odvětví (Kreativwirtschaftsbericht) pro Vídeň byla vydána v roce 2010, další ročníky nebyly nedohledány. V Rakousku každoročně vychází ročenka kreativních odvětví za celou zemi, kde jsou velmi podrobné údaje.

Jedno z témat agentury *departure* se věnuje také potenciálu urbánního rozvoje skrze kreativní odvětví. Popisuje tři nejstěžejnější problémy kreativní scény ve Vídni – internacionálizace, chybějící profesionálové a deficit dostupných prostor.

Zdroje

Město

Wien Kunstberichte. Dostupné: <https://www.wien.gv.at/kultur/abteilung/kunstbericht.html>

Wien Kunstbericht 2014. Dostupné:

<https://www.wien.gv.at/kultur/abteilung/pdf/kunstbericht2014.pdf>

Wien Wissenschaftbericht 2014. Dostupné:

<https://www.wien.gv.at/kultur/abteilung/pdf/wissenschaftsbericht2014.pdf>

Wien Kulturabteilung. Dostupné: <https://www.wien.gv.at/kultur/abteilung/pdf/ansuchen.pdf>

Strategie

Wien denkt weiter. Dostupné: <https://www.wien.gv.at/kultur/abteilung/veranstaltungen/wien-denkt-weiter.html>

Statistika

Studie Kultur und Geld, 2010:

http://www.igkulturwien.net/fileadmin/userfiles/Studien/Konrad_KulturundGeld_Studie.pdf

Vienna in Figures 2015. Dostupné: <https://www.wien.gv.at/statistik/pdf/viennainfigures.pdf>

Kontakty

Wien kontakty. Dostupné:

<https://www.wien.gv.at/advuew/internet/AdvPrSrv.asp?Layout=stelle&Type=K&HLayout=personen&stellecd=1995060914080165&AUSSEN=Y>

Kreativní odvětví

Kreativwirtschaft.at. Dostupné: <https://www.kreativwirtschaft.at/plattform-crowdfunding4culture-eu/>

Kreativwirtschaft Austria. Dosutpné:

<https://www.facebook.com/KreativwirtschaftAustria/timeline>

Wirtschaftsagentur Departure. Dostupné:

<https://wirtschaftsagentur.at/kreativwirtschaft/ueber-departure/>

Wirtschaftsagentur Publikationen und research. Dostupné:

<https://wirtschaftsagentur.at/kreativwirtschaft/aktivitaeten/publikationen-und-research/>

Analýza kreativních odvětví ve Vídni z roku 2010

Creative space. Dostupné:

http://creativespace.at/sites/default/files/2010_12_23_kreativwirtschaftsbericht_wien.pdf

Ročenky KKO v Rakousku

Kreativwirtschaftsbericht. Dostupné:

<https://www.kreativwirtschaft.at/?s=kreativwirtschaftsbericht&lang=de>

6. Kreativwirtschaftsbericht. Dostupné: <https://www.kreativwirtschaft.at/praesentation-des-sechsten-oesterreichischen-kreativwirtschaftsberichts/>

VARŠAVA / WARSAW

Počet obyvatel: 1 735 442

Strategické ukotvení kultury

Existující dokumenty

Hlavním cílem varšavské kulturní strategie je zviditelnit úlohu kultury v rozvoji hlavního města. Celková strategie města je koncipována pro léta 2009–2020. Součástí této městské strategie je i kultura, jež je zvlášť vyčleněna do Programu rozvoje kultury ve Varšavě 2020. Kulturní strategie je odvislá od celoměstské strategie, jež je od roku 2009 každoročně aktualizována podle momentálích potřeb a preferencí.

Zapojení aktérů při tvorbě dokumentu

Program rozvoje kultury ve Varšavě je vůbec prvním strategickým dokumentem pro rozvoj hlavního města kultury. Program rozvoje je unikátní, protože vznikl díky zapojení a účasti nevládních společenství a lidí z oblasti kultury.

Organizační struktura

Město

Odpovědným orgánem pro věci v oblasti kultury je kancelář pro kulturu (Biuro Kultury). Klíčovou roli však má Rada pro kulturu. Rada pro kulturu, která je poradním orgánem, pomáhá rozvoji kulturní politiky v hlavním městě a podporuje aktivity v rámci Programu rozvoje kultury. Zahrnuje také odborníky z oblasti kultury a umění.

Městské části

Varšava má více než desítku městských částí. Více o fungování jednotlivých městských částí však nebylo dohledáno.

Východiska pro zpracování dat

Popis dostupných zdrojů dat a jejich charakteru

Město vydalo Program rozvoje kultury, který má obecný charakter. Dále existují strategické dokumenty města, online rozpočet a studie o KKO. V dostupných materiálech však není možné rozkrýt detailní rozpočet na kulturu. Všechny částky jsou uváděny v polské měně zlotý, a tak bylo nutné částky přepočítat na eura.

Dělení oborů kultury dle statistiky:

- Divadla
- Muzea
- Knihovny

Město v této oblasti uvádí pouze alokované částky na provozní dotace městských příspěvkových organizacích.

Práce se součty či vynecháním položek pro zobrazení v grafu pro účely studie
 Nebylo možné dohledat konkrétní projekty a částky, které byly v rozpočtu na jednotlivé organizace vyčleněny. Stejně tak není dohledatelný ani přehled dotací pro nezřizovanou kulturu.

Financování

Varšava zřizuje 42 organizací a kultura ve městě tvoří cca 3,7 % z celkového rozpočtu s paritou kupní síly 119 eur. Ve srovnání s ostatními pozorovanými městy je Varšava na 3. místě co se týče výše rozpočtu na kulturu (21,97 mil. eur jde na divadla, 19,4 mil. eur přispívá na knihovny a 9,72 mil. eur na muzea). Uváděné údaje jsou aktuální, v souladu s plánem na rok 2016.

Tab. 5 Financování kultury ve Varšavě, 2016 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VYDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VYDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	76 % (38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

CELKOVĚ NA KULTURU ZA MĚSTO: 111 000 000 eur

MĚSTSKÉ ČÁSTI: není známo

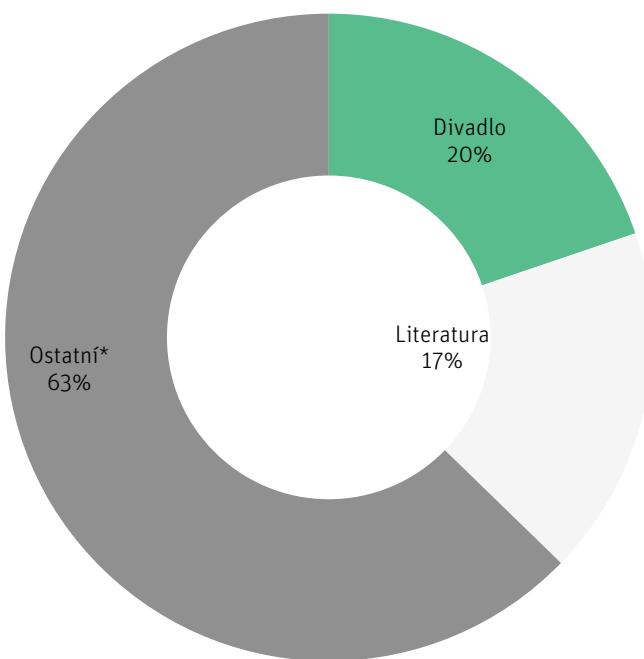
STÁT V DANÉM MĚSTĚ: není známo

CELKEM: není známo

→ Rozdelení financování dle oborů kultury a umění

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu ve Varšavě za rok 2016 (plán). U města Varšavy se nepodařilo dohledat a získat podrobněji rozdelená data, která by byla dostupná v angličtině.

Graf 3 Výdaje na kulturu města Varšavy za rok 2016 (plán) dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 6 Výdaje na kulturu města Varšavy za rok 2016 dle oborů (v EUR)

VARŠAVA	2016 (plán)
Divadlo	21 970 000
Hudba	0
Tanec a nonverbal	0
Výtvarné umění, fotografie, nová média	0
Literatura	19 400 000
Audiovizuální umění	0
Ostatní*	69 630 000
celkem	111 000 000

*muzea, knihovny a další kulturní instituce

→ Formy podpory

Programy podpory ve Varšavě se dělí především mezi provozní dotace příspěvkových organizací, ocenění a stipendia. Dostupné materiály odkazují pouze na finanční formu podpory.

V rámci provozních dotací město podporuje svých 42 kulturních příspěvkových organizací.

Z toho:

- 19 knihoven a kulturních center
- 18 městských divadel
- 5 městských muzeí

Mimo kulturně umělecké organizace dostává každoroční finanční podporu Koperníkovo centrum vědy a Centrum pro odkaz Jana Pavla II. Město dále financuje kulturní projekty související s připomenutím významných osobností a událostí z historie města a celé země, stejně jako udržování památek, soch a různých památníků. Prostředky pro tuto oblast jsou vyčleněny z rozpočtu města v části pro ochranu a zachování památek. Celkem se jedná o 3,6 milionu eur.

→ *Stipendia a ocenění*

Varšava také každoročně uděluje ocenění těm, již se významně zasloužili o kulturu ve městě, a to v celkové výši 45 tisíc eur. Bližší informace k oceněním nejsou dostupné.

Stipendia jsou udělována od roku 2009 a může o ně usilovat jakýkoli kulturní či umělecký subjekt. Stipendia se dělí do dvou kategorií dle místa konání akce / působení subjektu, a to na jednookresková a víceokresková. V roce 2016 je na stipendia alokováno 170 454 eur. V roce 2016 město přijalo 216 žádostí o stipendia.

→ *Kreativní odvětví*

Roli kreativních odvětví na celostátní úrovni podchycuje Ministerstvo průmyslu ve studii z roku 2009. KKO řeší Úřad hlavního města Varšava a Rada pro kulturu. Varšava se v roce 2008 zapojila do projektu Evropské unie na podporu kreativních odvětví, který vznikl v rámci sítě metropolí „BaltMet“ (Amsterdam, Barcelona, Berlín, Birmingham, Helsinky, Oslo, Riga, Stockholmu, Tallinnu, Varšava a Vilnius). Na základě toho se Varšava zapojila do projektu kreativních metropolí a začala tak proces rozvoje a edukace kreativních odvětví, což má vést k růstu potenciálu KKO.

V roce 2009 proběhlo mapování nazvané „Kreativní sektor a veřejné prostory ve Varšavě“³⁰:

- Byl proveden kvantitativní výzkum, který zkoumal městská tvůrčí odvětví, a také kvalitativní výzkum sestávající z rozhovorů se zástupci varšavského kulturního a kreativního sektoru.
- Vznikla výzkumná zpráva, která popisuje nedostatečnou podporu místní samosprávy pro růst sektoru.
- Mapováním bylo zjištěno, že subjekty KKO jsou rozmístěny ve všech městských částech (z lokalit města vyčnívá pouze areál Distrikt Praga, jenž firmy z oblasti kreativních odvětví přitahuje více než ostatní – viz níže).
- Výzkum rovněž odhalil nízké povědomí o přínosu kreativních odvětví.
- Studie současně ukázala, že sektor má potenciál aktivace ekonomiky města a zvýšení jeho atraktivity jak pro obyvatele a návštěvníky, tak také pro investory.

³⁰ Viz Sektor kreatywny a przestrzenie publiczne w Warszawie. Dostupné v polštině:
http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-cd6b363a-4fdd-4060-b030-f5164ac5aa5d/c/msr_11_dudek_mankowska_i_fuhrmann_grochowski_zegar.pdf

Významné projekty KKO

- Distrikt Praga
 - Distrikt Praga, konkrétně jeho severní úsek, byl označen jako část města s velkým kreativním potenciálem.
 - Momentálně řeší akční skupina Pragy (společně s odborníky z Velké Británie, sociology, umělci a neziskovými organizacemi) možnosti rozvoje této městské části a snaží se implementovat plány rozvoje do městského dokumentu „Rozvojové strategie města Varšavy do roku 2020“.
 - Přirozeně se již nyní v distriktu Praga sdružují umělci a umělecké projekty.
- Varšavská observatoř kreativních odvětví³¹
 - Observatoř pracuje na výzkumném nekomerčním projektu, který je realizován skupinou nadšenců pod vedením Prof. Rafała Kasprzaka z Vysoké školy ekonomické ve Varšavě – myšlenka výzkumného projektu, který by umožnil diagnózu hospodářské situace kreativního sektoru ve Varšavě.
 - Výzkumný projekt vznikl během spolupráce na projektu European Cluster Lab Creative na popud města Varšavy.
 - Hlavním důvodem pro vznik tohoto projektu je nedostatek informací o přínosnosti kreativních odvětví pro rozvoj města a jeho ekonomiku.

Zdroje

Město

Warszawa.pl. Dostupné: <http://www.um.warszawa.pl>

Kulturalna Warszawa.pl. Dostupné: <http://www.kulturalna.warszawa.pl>

Strategie

Kulturalna Warszawa.pl. Dostupné: http://www.kulturalna.warszawa.pl/prk_raport/

Spoleczna Strategia Warszawy. Dostupné:

http://www.um.warszawa.pl/sites/default/files/Spoleczna_Strategia_Warszawy_-Strategia_Rozwiazywania_Problemow_Spolecznych_na_lata_2009_-_2020.pdf

Rozpočet

Kulturní rozpočet. Dostupné: <http://www.um.warszawa.pl/budzetwpigulce/2016-budget>

Statistika

World Cities Forum. Dostupné: <http://www.worldcitiescultureforum.com/cities/warsaw/data>

Kreativní odvětví

City of Warsaw Supporting the Creative Industries

in Praga Północ. Dostupné: <http://creatives.waw.pl/files/9613/2160/6690/Report.pdf>

³¹ Více viz <http://sarp.warszawa.pl/warszawskie-obserwatorium-przemyslow-kreatywnych/>

Kreativní sektor a veřejné prostory ve Varšavě. Dostupné:

http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-cd6b363a-4fdd-4060-b030-f5164ac5aa5d/c/msr_11_dudek_mankowska_i_fuhrmann_grochowski_zegar.pdf

Síť Baltmet: http://www.baltmet.org/uploads/filedir/cm_finalreport_15012010.pdf

PRAHA

Počet obyvatel 2016: 1 267 449

Strategické ukotvení kultury

– strategické doku, participace kulturní obce pokud víme, práce se statistikou

Kulturní politika do 2015, nový dokument v procesu schvalování

Výroční zpráva o činnosti OZV, nově data o kulturní Infrastruktuře od 2016 v Praze

Organizační struktura

– odbor kultury, městské části, potkávání financování města, kraje státu

Odbor kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu

Východiska pro zpracování dat

Uvedné údaje se týkají vlastního hlavního města Prahy (HMP) a vycházejí z Výroční zprávy Odboru kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu HMP za rok 2015. Členění jednotlivých oborů vychází z metodiky HMP: Divadlo, Tanec, Hudba, Výtvarné umění, Literatura a knihovny, Film a Ostatní. Údaje v Tab. 7 obsahují běžné výdaje a investiční příspěvky.

Veřejné výdaje na kulturu na území hlavního města Prahy plynou i z dalších veřejných rozpočtů: Běžné veřejné výdaje na kulturu na území hlavního města Prahy v roce 2015 činily 4,4 mld. Kč a podílel se na nich státní rozpočet (konkrétně kapitoly Ministerstva kultury, Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy a Ministerstva zemědělství), státní fondy (Státní fond kultury a Státní fond kinematografie), hlavní město Praha (HMP) a 57 městských částí (MČ). Poměr jednotlivých úrovní je 66 % státní rozpočet a státní fondy, 29 % rozpočet HMP a 5 % rozpočty městských částí (viz *Financování kultury a Praha (díl 2): Financování kultury z veřejných rozpočtů v hl. m. Praze*).

Financování³²

Tab. 7 Financování kultury v Praze, 2015 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5 223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VÝDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VÝDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15

³² Přepočet CZK na EUR je proveden pomocí průměrného kurzu za rok 2015 a to 1 EUR = 27,283 CZK.

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	76 % (38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

CELKOVĚ NA KULTURU: cca 50,7 mil. eur z toho běžné výdaje 47,2 mil. eur

NA 1 OBYVATELE: 40 eur

KULTURA V CELKOVÉM ROZPOČTU MĚSTA (%): 2,4% (2,1 mld. eur)

ZŘIZOVANÉ: cca 38,8 mil. eur (76 %)

NEZŘIZOVANÉ: 11,8 mil. eur (24 %)

→ *Formy podpory*

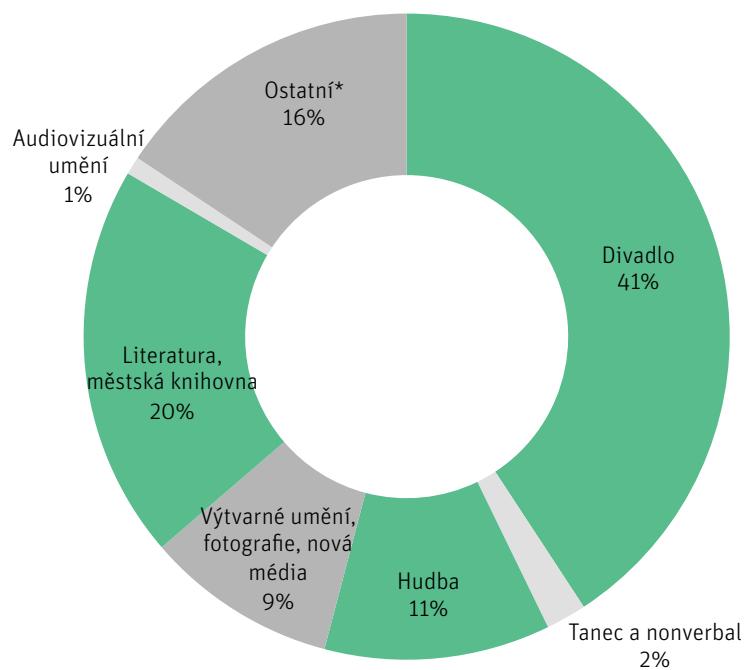
Hlavní město zřizuje celkem 17 příspěvkových organizací. Z hlediska jednotlivých odvětví kultury jsou rozhodující divadla (40 % dotací) a knihovny (26 %).

Hlavní město podporuje kulturu prostřednictvím grantů a partnerství. Granty jsou poskytovány v 7 oborech (viz výše) a jsou buď víceleté (čtyřleté) nebo roční. V roce 2015 bylo poskytnuto celkem 49 víceletých grantů v hodnotě 94 mil. Kč (3,4 mil. eur) a 444 jednoletých grantů v hodnotě 211 mil. Kč (7,7 mil. eur). Dále bylo uzavřeno 64 nových smluv o partnerství v oblasti kultury a umění v celkové hodnotě 19,7 mil. Kč (0,7 mil. eur).

Omezeně nákup uměleckých děl a investiční příspěvky

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu v Praze za rok 2015. Nejvíce Praha, obdobně jako ostatní města, vydává na divadelní domy a provozy, zahrnující i taneční a nonverbální pohybové umění.

Graf 4 Běžné výdaje města Prahy na kulturu za rok 2015 dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 8 Běžné výdaje města Prahy na kulturu za rok 2015 dle oborů (v EUR)

PRAHA	2015
Divadlo,	19 220 331
Tanec a nonverbal	956 750
Hudba	5 331 269
Výtvarné umění, fotografie, nová média	4 525 719
Literatura, městská knihovna	9 304 926
Audiovizuální umění	424 257
Ostatní*	7 388 762
CELKEM	47 152 014

* mezioborové či víceoborové projekty

Pramen: Výroční zpráva Odboru kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu HMP, 2015

→ Kreativní odvětví

Výslově není KKO součástí žádné agendy úřadu, v rámci grantového řízení podporovány prezentační formy (např. Design blok).

Zdroje

<https://www.czso.cz/csu/xa>

Výroční zpráva Odboru kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu HMP, 2015

HELSINKY / HELSINKI

Počet obyvatel: 599 676

Strategické ukotvení kultury

Existující dokumenty

Strategický program The City of Helsinki Strategy Programme je utvářen v 3letém programovacím období (2013–2016). Mimo městskou strategii, do které je kultura zahrnuta, funguje rovněž strategický rámec Helsingin kulttuuristrategia (pro léta 2012–2017).

Z této strategie vychází i dokument Arts and Culture in Helsinki³³, který je hodnotící zprávou kultury za uplynulý rok a jenž vychází každoročně. Hlavním zdrojem dat pro tento soubor informací je Helsinki Region Infoshare, což je otevřená platforma statistických dat, do které mohou vstupovat jak organizace, tak experti, občané a nebo také odbor City of Helsinki Urban Facts. Tento odbor vydává statistickou ročenku za oblast kultury spojenou s vizualizací dat a jednou za pět let vyhodnocuje data z oblasti kultury.

Zapojení aktérů při tvorbě dokumentu

Cultural Office je v konstantním dialogu s komunitou výzkumníků kulturních politik, umělců a kulturních aktérů.

Organizační struktura

Město

Kulturu ve městě řeší speciální Kancelář pro kulturu (Cultural Office), jež zároveň přerozděluje finance z městského rozpočtu na kulturu.

Městské části

O městských částech Helsinek nebylo nic dohledáno.

Východiska pro zpracování dat

Popis dostupných zdrojů dat a jejich charakteru

Helsinki každoročně shrnují kulturní dění ve městě v ročence Arts and Culture in Helsinki. Krom této přehledné studie je k dispozici také městská strategie a interaktivní rozpočet na webu. Z pohledu kultury zahrnuje celkový rozpočet i vzdělávání, švédska a finská vzdělávací centra nebo ZOO. Výše jmenované však ve srovnávaných souhrnech neuvádíme. Vedle výdajů Kanceláře pro kulturu (Cultural Office), pod kterou se evidují hlavně příspěvky na kulturní nadace (například The Helsinki Theatre Foundation nebo The Finnish National Opera Foundation) a divadla, tvoří hlavní položky rozpočtu města knihovna, orchestr, umělecké muzeum apod. Tyto organizace jsou městské a tvoří dominantní kapitolu rozpočtu na kulturu.

³³ Arts and Culture in Helsinki. Dostupný v angličtině: https://issuu.com/tietokeskus/docs/arts_and_culture_in_helsinki_issuu

Obory kultury mimo jiné zahrnují také cirkus, architekturu, muzea a nehmotné dědictví. Balet není v rozpočtové skupině s tancem, ale s operou. Ve struktuře rozpočtu pro účely této studie jsme operu a balet přiřadili do kategorie divadla.

Dělení oborů kultury dle statistiky

Dělení kultury ve struktuře rozpočtu není ve srovnání s jinými městy (např. Vídní) zcela standardní. Ročenka Arts and Culture in Helsinki statisticky sleduje tyto umělecké obory:

- Tanec
- Cirkus
- Architektura a design
- Výtvarné umění
- Knihovny a literatura
- Divadlo a performativní umění
- Muzea a kulturní dědictví
- Hudba a muzická umění
- Opera a balet
- Film a média

Práce se součty či vynecháním položek pro zobrazení v grafu pro účely studie

- Pro zobrazení v grafu nebyla započítána ZOO a vzdělávací centra
- Opera byla spolu s baletem přiřazena do kategorie divadla

Financování

Helsinki se řadí se svým rozpočtem na kulturu na 4. místo a kultura v celkovém rozpočtu města zaujímá 2,1 %. Vzhledem k počtu obyvatel jsou však výdaje na jednoho obyvatele nejvyšší ze všech měst, a to 181 eur. Město zřizuje 6 příspěvkových organizací. Následuje číselná statistika za rok 2015.

Tab. 9 Financování kultury v Helsinkách, 2015 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VÝDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VÝDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	(38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	(11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

CELKOVĚ NA KULTURU ZA MĚSTO: 108 750 000 eur

MĚSTSKÉ ČÁSTI: není známo

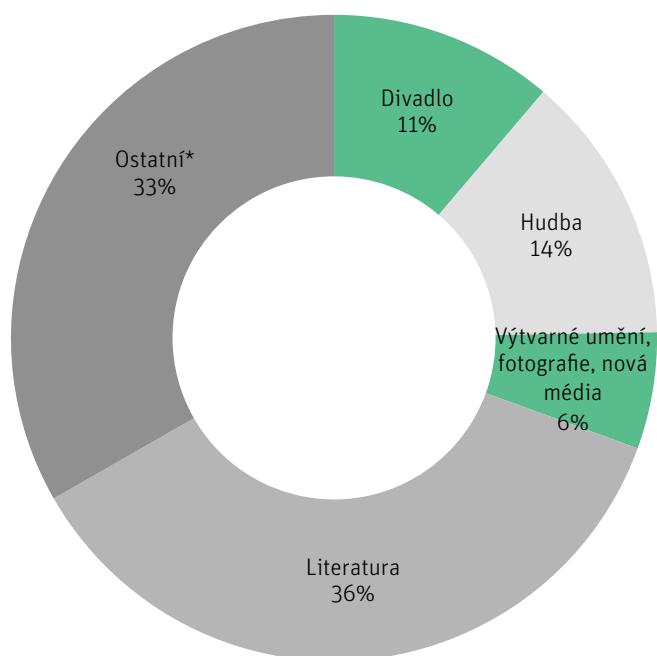
STÁT V DANÉM MĚSTĚ: 202 414 000 eur

CELKEM: není známo

→ *Rozdělení financování dle oborů kultury a umění*

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu v Helsinkách za rok 2015. Podrobnější dělení lze najít v jejich závěrečné zprávě *Arts and Culture in Helsinki*. V Helsinkách se klade velký důraz na podporu knihoven a čtenářské kultury.

Graf 5 Výdaje na kulturu města Helsinki za rok 2015 dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 10 Výdaje na kulturu města Helsinki za rok 2015 dle oborů (v EUR)

HELSINKY	2015
Divadlo	12 203 000
Hudba	14 681 000
Výtvarné umění, fotografie, nová média	6 342 000
Literatura	39 333 000
Ostatní*	36 191 000
Celkem	108 750 000

* muzea a kulturní dědictví, architektura, různé

→ *Formy podpory*

Městský veřejný rozpočet na kulturu podporuje primárně městské a národní organizace, kterým dává příspěvky a granty. Zejména jsou to:

- Městská knihovna (City Library)
- Filharmonický orchestr (Philharmonic Orchestra)
- Městské muzeum (City Museum)
- Umělecké muzeum (Art Museum)
- Vzdělávací centrum, pro dospělé a kulturní kancelář (Adult Education Centre and Cultural Office), které obsahuje výše zmíněnou činnost kulturních center

O rozdělování grantů ve městě rozhoduje grantová komise (The City of Helsinki Cultural and Library Committee grants). V roce 2015 Cultural office rozdělilo 29 087 000 eur.

Typy finanční podpory

- Granty na projekty tzv. „Helsinki Model“ (pro podporu performativního umění v Helsinkách), výzva probíhá 1x ročně
- Granty na mezinárodní mobilitu, výzva 1x ročně
- Produkční granty (pro performativní umění a podporu komunitních akcí a festivalů), jsou udělovány kdykoliv během roku
- Granty na městské projekty (pro umělce, skupiny a kulturní projekty), jsou udělovány kdykoliv během roku
- Rozvojové granty (na podporu umělecké spolupráce a nová umělecká uskupení), jsou udělovány kdykoliv během roku
- Umělecké granty, výzva probíhá 1x ročně
- Provozní dotace pro umělecké a kulturní instituce, výzva probíhá 1x ročně
- Provozní dotace pro umělecké a kulturní asociace, výzva probíhá 1x ročně

→ *Stipendia a ocenění*

Dále je kultura ve městě podporována formou crowdfundingu, ocenění (nejen pro kulturu), sponzorství, projekty Evropské unie a také dobrovolnictvím. Bližší informace však nebyly dohledány.

→ *Kreativní odvětví*

Skandinávské země jsou na poli kreativních odvětví globálními hráči, kreativní odvětví jsou tedy silným národním politickým tématem.

Kreativní odvětví sleduje město Helsinki statisticky ve své hodnotící zprávě Cultural Office. Jediný dokument, jenž je dohledatelný v angličtině a pojednává o KKO v Helsinkách, je studie Charlese Landryho z roku 2014 *Helsinki Creative City Index*. V roce 2011 pracovalo v Helsinkách v KKO více jak 15 % ekonomicky aktivních obyvatel.

V Helsinkách působí v kreativních odvětvích několik organizací, jako je Cable factory (Kaapeli) nebo inkubátor pro kreativní odvětví Creve.

Zdroje

Město a Cultural office

Hel.fi. Dostupné: www.hel.fi

Hel.fi. Kulke Dostupné: <http://www.hel.fi/www/kulke/en>

Strategie

Helsinki strategy. Dostupné:

<http://www.hel.fi/www/Helsinki/en/administration/strategy/strategy/>

Arts and Culture in Helsinki. Dostupné:

https://issuu.com/tietokeskus/docs/arts_and_culture_in_helsinki_issuu

Rozpočet

Hel.fi. rozpočet. Dostupné:

<http://www.hel.fi/www/helsinki/en/administration/strategy/budget/budget>

Kreativní odvětví

Helsinki Creative City Index. Dostupné:

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_11_24_Tutkimuskatsauksia_3_Landry.pdf

DRÁŽDANY / DRESDEN

Počet obyvatel: 536 308

Strategické ukotvení kultury

Existující dokumenty

V roce 2008 schválila Rada města Plán rozvoje kultury. Od roku 2012 pracuje Úřad pro kulturu a ochranu památek na jeho aktualizaci.

Zapojení aktérů při tvorbě dokumentu

Do tohoto procesu jsou zapojeni odborníci, občané a grémia. V roce 2013 byly diskutovány a stanoveny klíčové body v jednotlivých kulturních a kreativních odvětvích. Více o procesu navrhování Plánu rozvoje kultury lze dohledat v komparativní studii *Kulturní strategie a metodika přípravy*.³⁴

Město Drážďany bude v roce 2025 kandidovat na Evropské hlavní město kultury.

Organizační struktura a zřizované organizace

Město

V Drážďanech se o podporu kultury stará samostatný městský odbor Úřad pro kulturu a ochranu památek (dále jen Úřad).

Městské části

Na podpoře kultury se podílí také městské části, které jsou zahrnuty i do Plánu rozvoje kultury.

Východiska pro zpracování dat

Popis dostupných zdrojů dat a jejich charakteru

Úřad od roku 2010 vydává roční zprávu o činnosti v oblasti kultury. Na internetových stránkách města jsou zveřejněny jednotlivé podpořené projekty a subjekty od roku 2012.

Dělení oborů kultury dle statistiky

- Divadlo/Scénická umění
- Hudba
- Výtvarné umění
- Film/Média
- Literatura
- Vzdělávání a kulturní vzdělávání
- Muzea a archiv
- Sociální/kulturní projekty
- Mezikulturní projekty
- Subvence nájmů

³⁴ Dubová, Návrat (2014)

Práce se spojováním a rozdělováním položek pro účely studie

Drážďany rozdělují příspěvky na projektové, stipendijní a institucionální. Do institucionálních příspěvků se nepočítají zřizované instituce.

Tanec a nonverbální umění jsou součástí oboru divadlo. Zřizované instituce se zpravidla nedělí do jednotlivých kulturních odvětví (toto rozdělení bylo provedeno pouze za účelem této studie). Kategorie nazvaná „Dráždanské roční období“ byla zahrnuta do oboru „Ostatní“. Příspěvek městským částem je zahrnut do kategorie sociální/kulturní projekty, kam je řadí město Drážďany.

V oboru muzea a archiv jsou členěny také projekty zabývající se regionální historií a městskou kulturní historií.

Financování

Rozpočet na kulturu se skládá ze tří odborů – Úřad pro kulturu a památkovou ochranu, Městský archiv a Městské knihovny. Drážďany dlouhodobě zřizují 14 institucí, kam jsou zároveň započítány taktéž městský archiv a knihovny. Následující tabulka ukazuje rozpočet pro kulturu v Dráždanech v roce 2014.

Tab. 11 Financování kultury v Dráždanech, 2014 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VYDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VYDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	(38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

CELKOVĚ NA KULTURU ZA MĚSTO: 71 258 367 eur

MĚSTSKÉ ČÁSTI: není známo

SPOLKOVÁ ZEMĚ: není známo

STÁT V DANÉM MĚSTĚ: není známo

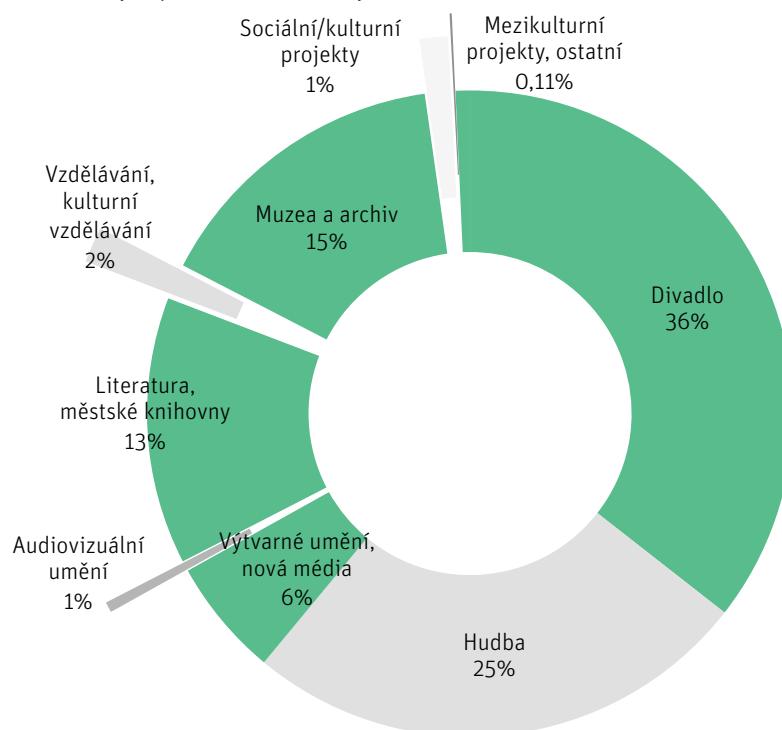
CELKEM: není známo

Drážďany jsou hlavním městem ve spolkové zemi Sasko. Sasko podporuje kulturu napříč zemí asi 390 milionů eur ročně. Kolik z těchto příspěvků směřuje do dráždanské kultury není známo, jelikož se jedná o přímou i nepřímou podporu.

→ Rozdělení financování dle oborů kultury a umění

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu v Drážďanech za rok 2014. Město Drážďany, obdobně jako ostatní města, vydává nejvíce na divadelní domy a provozy.

Graf 6 Výdaje města Drážďany na kulturu za rok 2014 dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 12 Výdaje města Drážďany na kulturu za rok 2014 dle oborů (v EUR)

DRÁŽDANY	2014
Divadlo	25 339 861
Hudba	18 134 591
Výtvarné umění, nová média	4 207 333
Audiovizuální umění	372 181
Literatura, městské knihovny	9 526 052
Vzdělávání, kulturní vzdělávání	1 266 574
Muzea a archiv	10 811 485
Sociální/kulturní projekty	1 011 940
Mezikulturní projekty, ostatní	76 750
Subvence nájmů	511 600
CELKEM	71 258 367

→ Formy podpory

U města Drážďan, jako u jediného města společně s Prahou, je možno statistiku rozdělit na zřizovanou a nezřizovanou kulturu.

U nezřizované kultury používá město formy podpory skrze projekty, provozní dotace nebo stipendia. Existuje také specifická forma podpory – již od roku 1996 jsou udělovány příspěvky výtvarným umělcům na opravu a přestavbu ateliérů. Další formou příspěvků jsou zlevněné nájmy. Žádosti na projekty se mohou podávat dvakrát ročně (v září a v dubnu).

V nezřizované kultuře v projektové podpoře se dělí financování na tyto kategorie:

- Výtvarné umění
- Scénická umění
- Film a média
- Interkulturní práce
- Literatura
- Hudba
- Sociální a kulturní projekty (Soziokultur)
- Kulturní historie města
- Podpora velkým akcím nad 3 000 návštěvníků

V nezřizované kultuře v institucionální podpoře se jedná o:

- Výtvarné umění
- Scénická umění
- Film a média
- Interkulturní práce
- Literatura (vč. knihoven)
- Hudba
- Sociální a kulturní projekty (Soziokultur)
- Kulturní historie města
- Příspěvky městským částím
- Kulturní vzdělávání

→ *Stipendia a ocenění*

Město (i skrze instituce, které podporuje) dohromady uděluje 17 různých ocenění a stipendií. Například se jedná o Stipendium Kulturní nadace Svobodného státu Sasko, Cenu umění města Drážďany, Cenu Mezinárodního festivalu animovaných a krátkých filmů Drážďany, cestovní stipendia pro výtvarné umělce, ceny pro spisovatele a básníky, Saskou státní cenu pro design, cenu festivalu CYNET-art (podpořenou rezidenčním stipendiem) a další ocenění různých nadací.

→ *Kreativní odvětví*

V ročence města z roku 2014 je popisován problém, jenž se týká toho, že jednotlivá kreativní centra žádají příspěvky na opravy a vybavení, což ale odbor kultury nemůže pokrýt. Kreativní odvětví jsou v Drážďanech podporována skrze odbor pro rozvoj hospodářství a to ročním příspěvkem 40 000 eur na smlouvu o spolupráci se zastřešujícím spolkem „Wir gestalten Dresden“ (Tvoříme Drážďany). Wir gestalten Dresden je iniciativa kreativních aktérů, která

vznikla v roce 2012. Společně se spolky „Kreatives Leipzig“ (Kreativní Lipsko), založeným v roce 2010, a „Kreatives Chemnitz“ (Kreativní Kamenice), vzniklém v roce 2013, vytvořil v minulém roce společenství, které podporují nejen jednotlivá města, ale také celá spolková země Sasko.

Zdroje

Město

Dresden.de podpora kultury. Dostupné:

<http://www.dresden.de/de/kultur/kulturfoerderung/kulturfoerderung.php>

Strategie

Kulturentwicklungsplan. Dostupné:

<http://www.dresden.de/media/pdf/kulturamt/Kulturentwicklungsplan-Gesamt-2.pdf>

Spolková země Sasko a kultura. Dostupné: <http://www.kulturland.sachsen.de/4013.html>

Ročenky města

Jahresbericht Kultur Dresden. Dostupné:

<http://www.dresden.de/de/kultur/kulturfoerderung/jahresbericht-kultur.php>

Institucionální podpora Dresden. Dostupné:

<https://www.dresden.de/de/kultur/kulturfoerderung/archiv-kulturfoerderung/gefoerderte-institutionen-2015.php>

Projektová podpora Dresden. Dostupné:

<https://www.dresden.de/de/kultur/kulturfoerderung/archiv-kulturfoerderung/gefoerderte-projekte-2015.php>

Ocenění a stipendia

Preise und Stipendien Dresden. Dostupné:

<http://www.dresden.de/de/kultur/kulturfoerderung/preise-stipendien.php>

Kreativní odvětví

Kultur und Kreativwirtschaft Dresden. Dostupné:

<http://www.dresden.de/de/wirtschaft/wirtschaftsstandort/branchenvielfalt/kultur-und-kreativwirtschaft.php>

Kontakty

Ansprechpartner Kulturbereiche Dresden. Dostupné:

<http://www.dresden.de/de/rathaus/dienstleistungen/ansprechpartner-kulturbereiche.php>

BRATISLAVA

Počet obyvatel: 414 391

Strategické ukotvení kultury

Existující dokumenty

V Bratislavě v současné době existuje pouze koncepce rozvoje kultury v rámci Bratislavského samosprávného kraje 2015–2020. Ostatní dokumenty teprve vznikají. Jde především o Strategii hlavního města Bratislava, Koncepcie kultury města Bratislavы a Koncepci kulturní politiky MČ Bratislava – Staré město 2016–2020.

Zapojení aktérů při tvorbě dokumentu

Na vzniku obou strategických dokumentů se podílí nezávislá platforma Kulturní Bratislava (KUBA). KUBA je otevřená platforma občanských kulturních a uměleckých iniciativ a nezávislých profesionálů, která vznikla v lednu roku 2015 za účelem participace na kulturním a strategickém rozvoji města. Snaží se propojit aktéry na umělecké a kulturní scéně, rozvíjet vzájemnou spolupráci, zastupovat společné zájmy a vyvíjet aktivity směrem k zlepšování podmínek a směrem k dlouhodobé udržitelnosti pro rozvoj profesionálních občanských kulturních aktivit v hlavním městě Slovenska. V současné době se KUBA spolupodílí na vzniku Koncepce kultury Bratislavы a také koncepce kultury MČ Staré město.

Organizační struktura

Město

Odpovědným orgánem je Oddělení kultury, školství, sportu a mládeže.

Městské části

Hlavní město Bratislava se rozděluje na 17 městských částí. Každá městská část má svůj rozpočet schválený městem a svým zastupitelstvem, jehož součástí je i rozpočet na kulturu. Jednotlivé městské části zřizují vlastní kulturní organizace, organizují kulturní akce a mají také vlastní finanční nástroje na podporu kultury.

Východiska pro zpracování dat

Popis dostupných zdrojů dat a jejich charakteru

Město Bratislava má přehledně zpracovaný online rozpočet, avšak ostatní dokumenty jsou hůře dohledatelné. Čerpání většiny informací probíhalo na základě e-mailové komunikace s Oddělením kultury, školství, sportu a mládeže a bylo doplněno o informace z momentálně vznikající koncepce, kterou pomáhá zpracovávat platforma KUBA.

Rozpočet na kulturu je v případě Bratislavы oproti jiným evropským městům znatelně nižší. Důvodů může být několik: Prvním je fungování samosprávy města (výše rozpočtů na kulturu, kterými městské části disponují). Druhým důvodem může být také činnost Bratislavského samosprávného kraje (dále také BSK) v oblasti kultury, který jednak zřizuje

kulturní organizace, jednak nemalými prostředky podporuje projekty a organizace v Bratislavském regionálním dotačním schématu na podporu kultury.

Dělení oborů kultury dle statistiky

- Divadlo
- Výtvarné umění, nová média a fotografie
- Literatura

Práce se součty či vynecháním položek pro zobrazení v grafu pro účely studie

Pro úplnost všech informací studie uvádíme také údaje BSK a pro ilustraci rovněž údaje některých městských částí. Toto se však liší od ostatních měst, důvod je uveden výše.

Financování

Bratislava je ze všech sledovaných měst nejméně lidnatá. Také výdaje na jednoho obyvatele jsou výrazně nejnižší a to pouze 10 eur na osobu (včetně BSK je to zhruba 23 eur). Parita kupní síly města je 16 eur (včetně BSK pak 34 eur).

Tab. 13 Financování kultury v Bratislavě, 2016 (v EUR), vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VYDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VYDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	76 % (38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

Město zřizuje 5 organizací a kraj 6. Kultura utváří 1,4 % z celkového rozpočtu města.

CELKOVĚ NA KULTURU (MĚSTO): 4,1 mil. eur

CELKOVĚ NA KULTURU (MĚSTO A KRAJ): 9,38 milionů eur

KULTURA V CELKOVÉM ROZPOČTU MĚSTA (%): cca 1,4 % (z 275,8 mil. eur)

KULTURA V CELKOVÉM ROZPOČTU MĚSTA A KRAJE (%): cca 2,31 % (z 406,8 mil. eur)

MĚSTSKÉ ČÁSTI: cca 17 mil. eur (na každou MČ připadá odhadem 1 mil. eur)

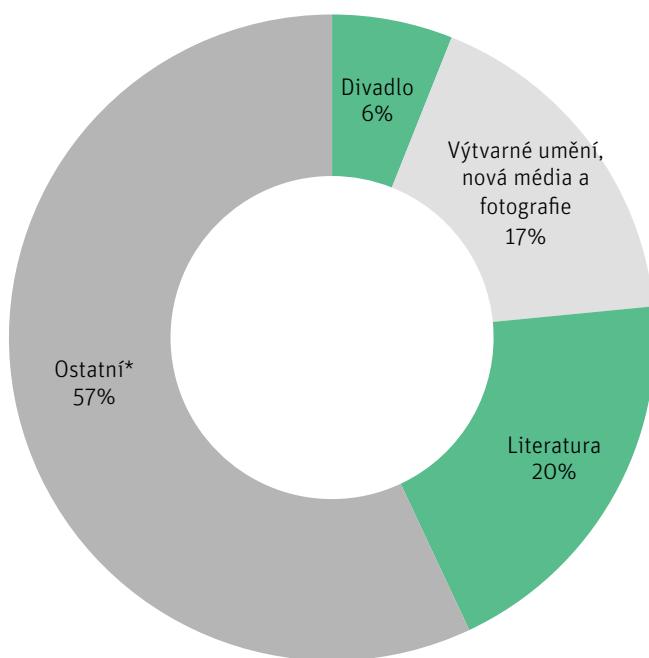
STÁT V DANÉM MĚSTĚ: není známo

CELKEM: není známo

→ Rozdělení financování dle oborů kultury a umění

V následujícím grafu jsou obsaženy celkové výdaje jak na zřizovanou, tak nezřizovanou kulturu, respektive zahrnuje jak institucionální, tak projektovou podporu v Bratislavě za rok 2016 (plán). Podrobněji dělená data se v případě města Bratislavы nepodařilo dohledat a získat.

Graf 7 Výdaje města Bratislavы na kulturu za rok 2016 (plán) dle oborů (v %), vlastní zpracování

Tab. 14 Výdaje města Bratislavы na kulturu za rok 2016 dle oborů (v EUR)

BRATISLAVA	2016 (plán)
Divadlo	247 517
Výtvarné umění, nová média a fotografie	714 300
Literatura	801 900
Ostatní*	2 336 283
Audiovizuální umění	0
Hudba	0
Tanec a nonverbal	0
Celkem	4 100 000

*BKIS, dotace

→ Formy podpory

Město

Dotace na konkrétní projekty jsou buď přímo schválené v rozpočtu, anebo mohou organizace žádat o podporu v rámci programu ARS Bratislavensis. ARS Bratislavensis je grantový program na podporu kultury a umění v Bratislavě, jehož zájmem je současně propagace Bratislavы.

Uzávěrka žádostí probíhá kvartálně, tedy čtyřikrát ročně, a maximální poskytovaný příspěvek je 1 500 eur na projekt. V roce 2015 bylo podpořeno 131 projektů v celkové výši 80 000 eur.

Město dále poskytuje organizační spolupráci na některých projektech, podporu formou bezplatného nebo zvýhodněného pronájmu prostor, participaci na propagaci projektů nebo v rámci *Bratislavského kulturního a informačního střediska* technickou a produkční podporu při organizaci projektů.

Městské části

Mimo finanční podporu ARS Bratislavensis mohou organizace žádat o finanční podporu v rámci jednotlivých MČ. Například Bratislava – Staré město přijímá žádosti o grant v průběhu celého roku a průběžně je vyhodnocuje. Maximální výše podpory není uvedena. V letech 2014–2016 jsou naplánovány v MČ Staré město výdaje na kulturu ve výši 1 137 925 eur. Ostatní MČ nejsou ve výdajích na kulturu porovnatelné, jelikož rozpočtová kapitola definuje vždy jiné oblasti pro podporu (např. MČ Ružinov definuje výdaje na kulturu společně s náboženstvím, MČ Biskupice zase spolu se sportem). Výše rozpočtu na kulturu jednotlivých MČ se pohybuje odhadem něco málo nad 1 000 000 eur.

Bratislavský samosprávný kraj

Mimo městské části uděluje finanční podporu na kulturní projekty i Bratislavský samosprávný kraj a to v následujících oblastech:

- Podpora ochrany a prezentace kulturního dědictví
- Podpora lidové a neprofesionální kultury
- Podpora pamětných aktivit a činností
- Podpora divadla a tance
- Podpora audiovizuálního umění
- Podpora literatury
- Podpora výtvarného umění
- Podpora hudebního umění
- Podpora mezioborových uměleckých aktivit

Maximální výše podpory udělené jednomu žadateli je 20 000 eur za rok. Žádosti se podávají jednou do roka a to mezi 1. lednem a 1. únorem. U projektů do 2 500 eur rozhoduje o poskytnutí dotace předseda Bratislavského samosprávného kraje, zatímco u projektů nad 2 500 eur zastupitelstvo kraje podle návrhu dotační komise zastupitelstva. V roce 2016 byla pro dotační podporu alokována suma 800 000 eur.

→ *Ocenění a stipendia*

Ocenění města existují na obecně úrovni a mohou je získat i umělci a lidé činní v kultuře. Nebyly dohledány bližší informace.

→ *Kreativní odvětví*

Kromě kulturního oddělení se oblasti kreativních odvětví věnuje i Oddělení strategie a projektů, kde momentálně probíhají workshopy v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (léto 2016).

Zdroje

Město

Bratislava.sk. Dostupné: <http://www.bratislava.sk>

Informace z Magistrátu města Bratislavы byly získány na základě emailové komunikace.

Strategické dokumenty

Program hospodářského a sociálního rozvoje hlavního města SR Bratislavы 2010-2020.

Dostupné:

http://www.bratislava.sk/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=700000&id_dokumenty=11025702

Příprava koncepce kultury MČ Bratislava Staré město. Dostupné: <https://odkultury.sk> a <https://www.luminpdf.com/viewer/DMbjyhuT3qhroqGBB>

Kulturna Bratislava

Kulturna Bratislava. Dostupné: <http://www.kulturnabratislava.sk>

Rozpočty

Bratislava.sk rozpočet. Dostupné: <http://www.bratislava.sk/vismo/rozpocet.asp>

Staremesto.sk rozpočet. Dostupné: <http://www.staremesto.sk/sk/content/rozpocet-mestskej-casti/section:city>

Výroční zprávy

Ročná sprava Bratislava. Dostupné: <http://www.bratislava.sk/rocna-sprava/ds-11005953>

Dotace

Grantový program Ars Bratislavensis. Dostupné: <http://www.bratislava.sk/grantovy-program-ars-bratislavensis/d-11035531>

Staré město dotace. Dostupné: <http://www.staremesto.sk/sk/content/dotacie-poskytnute-mestskou-castou>

Bratislava.sk granty. Dostupné: <http://bratislava.sk/granty/ds-11006696>

ZÁVĚRY

Závěry za města

Pro srovnávání měst jsme získané informace v jednotlivých sledovaných kategoriích uvedli do následující tabulky.

Tab. 15 Srovnání měst a jejich systému fungování

	STRATEGIE PRO KULTURU	PARTICIPACE	ODBOR KULTURY	ČLENĚNÍ NA ZŘIZ./NEZŘIZ. VE STATISTICE	POČET ZŘIZOVANÝCH	DOTACE NA PROJEKTY	DOTACE NA PROVOZ
BERLÍN	Ano (dle odvětví)	Ano	Ano	Ne	70	Ano	Ano
DRÁŽDANY	Ano	Ano	Ano	Ano	14	Ano	Ano
VÍDEŇ	Ano (teze a profil města)	Ano	Ano	Ne		Ano	Ano
HELSINKY	Ano	Ano	Ano	Ano	6	Ano	Ano
VARŠAVA	Ano	Ano	Ano	Ano	42	Ano	Ano
BRATISLAVA	Ne	Ano	Ano	Ne	5	Ano	Ne
PRAHA	Ne	Ano	Ano	Ano	17	Ano	Ano
CELKEM	5 ano, 2 ne	7 ano	7 ano	4 ano, 3 ne	-	7 ano	6 ano, 1 ne

Tab. 15 (pokračování) Srovnání měst a jejich systému fungování

	STIPENDIA	OCENĚNÍ	SPECIÁLNÍ FORMA	KREATIVNÍ PRŮMYSLY AGENDOU KULTURY
BERLÍN	Ano	Ano	Ocenění pro iniciativy prostorů pro umělecké projekty	Ne (Odbor kultury je součástí 3 odborů)
DRÁŽDANY	Ano	Ano	Peníze na obnovu ateliérů výtvarníků	Ne (Odbor hospodářství, kultura o KKP informuje)
VÍDEŇ	Ano	Ano	Nákupy uměleckých děl	Ne (Agentura departure, Vienna business agency)
HELSINKY	Ne	Ne	Důraz na knihovny/ictví	Ne (pouze statistika)
VARŠAVA	Ano	Ano		Ne (pouze mapování a studie)
BRATISLAVA	Ne	Ne	Propagace za spolupráce města	Ne (řeší odbory: kultury, strategie, projektů)
PRAHA	Ne	Ne	Partnerství, zlevněné nájmy	Ne (kultura i IPR)
CELKEM	4 ano, 3 ne	4 ano, 3 ne	-	7 ne

Strategické ukotvení kultury

Většina měst kromě Bratislavы a Prahy mají aktuální strategické dokumenty pro kulturu. V Praze a Bratislavě tyto strategie teprve vznikají. Všechna města bez výjimky integrují do procesu tvorby strategií a do vyhodnocování jejich realizace odbornou veřejnost a občany. Liší se míra a metody zapojení veřejnosti.

Organizační struktura

Všechna města shodně mají odbor kultury nebo oddělení pro kulturu a zřizují své městské organizace. Jsou jich jednotky až desítky na jedno město, přičemž neplatí, že populačně nejmenší město by zřizovalo nejméně organizací.

Východiska pro zpracování dat

Některá města, jako je Berlín, Drážďany, Vídeň, Praha či Helsinky, zveřejňují každý rok kulturní ročenky.

Členění na obory a jeho různorodost v každém jednotlivém městě jsme popsali v metodice.

Porovnat financování kultury měst je úkol opravdu nelehký, neboť data za jednotlivá města jsou srovnatelná jenom obtížně. Proto i k samotné komparaci s městem Praha by se mělo přistupovat obezřetně a mít na paměti, že sumy nejsou absolutními čísly, ale vyjadřují pod jednotlivými kategoriemi kultury a umění různý obsah. Naopak se Praha určitě může inspirovat jednotlivými městy z hlediska způsobu práce s daty a jejich prezentací veřejnosti.

Financování

Ve městech se potkává financování měst, městských částí a regionů (pokud města sama nemají také statut samostatného regionu). V případě hlavních měst se podstatně setkává také financování ze strany státu. V Berlíně se stát na financování kultury podílí zhruba 40%, ve Vídni, Praze a Helsinkách asi dvěma třetinami. Ostatní města tyto údaje neuvádějí.

V tomto ohledu představuje Bratislava unikání model spolufinancování. Financování kultury je zde postaveno na poměrově menších příspěvcích z města, ale je posíleno ze strany kraje a především sedmnácti městských částí. Hrubým odhadem se na financování kultury v Bratislavě podílí město a kraj jednou třetinou a městské části dvěma třetinami všech vydaných financí na kulturu.

Dle dělení na jednotlivé kulturní a umělecké obory města vydávají největší část rozpočtů na divadelní domy, provozy a projekty. Výjimkou je město Helsinky, kde vede knihovnictví a podpora čtení a literatury.

V samostatném souboru zdrojových dat se nachází podrobné údaje o výdajích na kulturu v jednotlivých letech. Zde v textu uvádíme tři nejdůležitější grafy, které srovnávají celkové výdaje na kulturu, přepočet na jednoho obyvatele a přepočet na paritu kupní síly (viz Graf 8, Graf 9 a Graf 10).

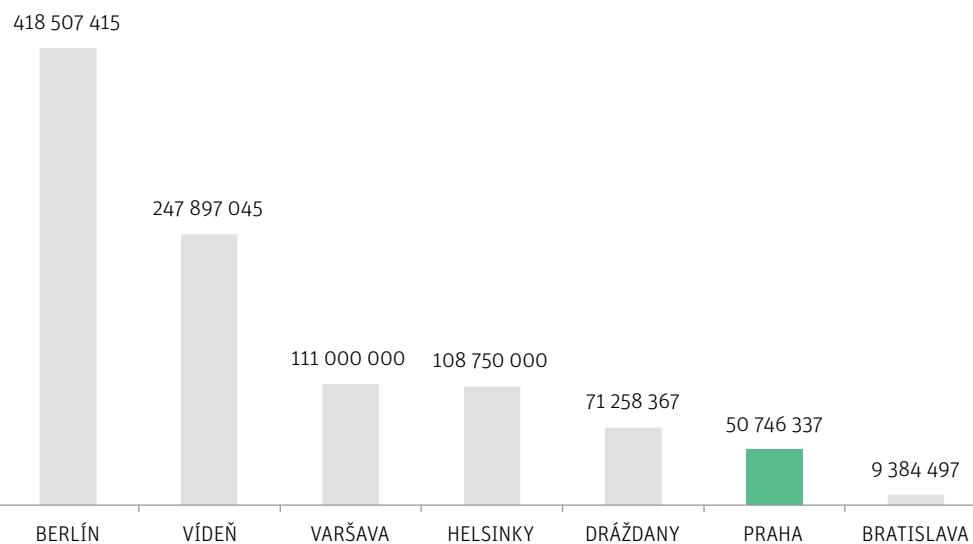
Tab. 16 Souhrnné srovnání měst, vlastní zpracování

	BERLÍN	VÍDEŇ	VARŠAVA	PRAHA	HELSINKY	DRÁŽDANY	BRATISLAVA
POČET OBYVATEL	3 421 829	1 797 337	1 735 442	1 262 612	599 676	536 308	414 391
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	2,1 % (20 mld.)	cca 1,9 % (cca 12 mld.)	cca 3,7 % (z 3,33 mld.)	2,4 % (z 2,1 mld.)	cca 2,1 % (z 5,223 mld.)	cca 5,4 % (cca 1,3 mld.)	cca 1,4 % (z 275,8 mil.)
CELKOVÉ VÝDAJE NA KULTURU	418 507 415	247 897 045	111 000 000	50 746 337	108 750 000	71 258 367	4 100 000
VÝDAJE NA OBYVATELE ZA ROK	122	138	64	40	181	133	10
PARITA KUPNÍ SÍLY	122	131	119	63	151	133	15
POČET ZŘIZOVANÝCH	70		42	17	6	14	5
ZŘIZOVANÉ	-	-	-	76 % (38,8 mil.)	cca 73 % (79,6 mil.)	cca 92 % (65,5 mil.)	-
NEZŘIZOVANÉ	-	-	-	24 % (11,9 mil.)	cca 27 % (29,1 mil.)	cca 8 % (5,7 mil.)	-
INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	95 %	-	-	-	-	-
PROJEKTOVÉ	5 %	5 %	-	-	-	-	-

Z hlediska absolutních hodnot vydává nejvyšší sumu peněz město Berlín. Nejméně Bratislava, kde je ovšem silné financování ze strany městských částí, které zde není započítáno. Praha skončila těsně před Bratislavou na předposledním místě.

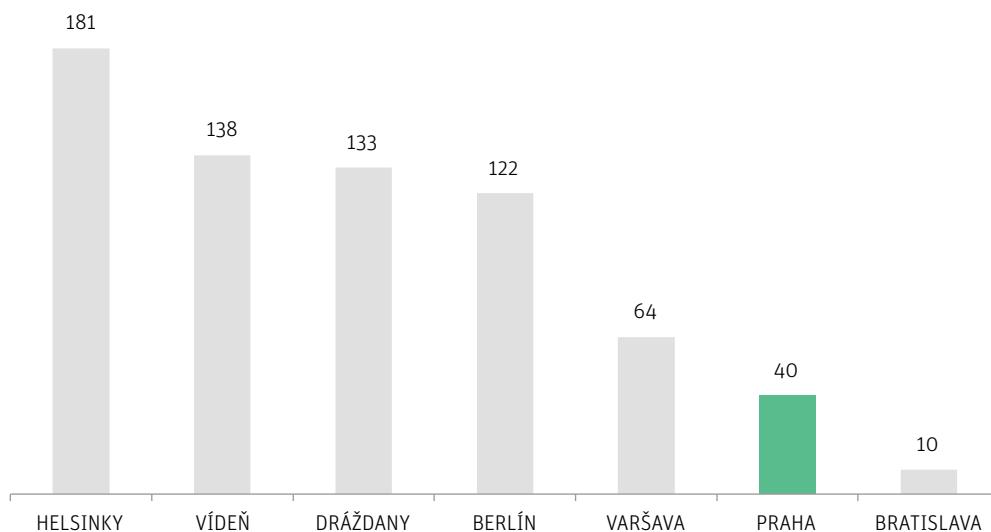
Varšava je na počet obyvatel o třetinu větší než Praha, ale na kulturu vynakládá více než dvojnásobek.

Graf 8 Celkové výdaje na kulturu za rok (v EUR), vlastní zpracování

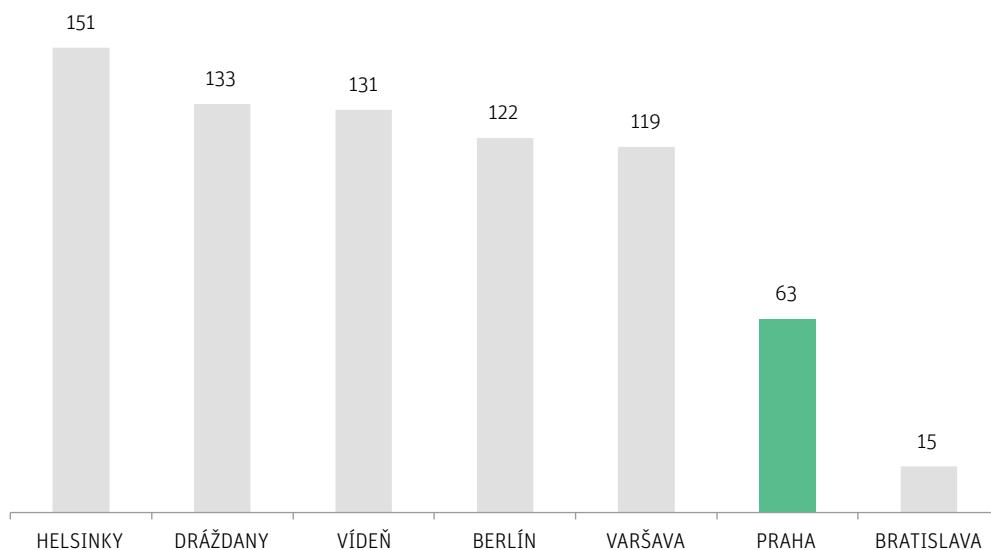
V přepočtu na jednoho obyvatele se pořadí zásadně promění. Na předních místech se náhle ocitnou menší města Helsinky a Drážďany. Na prvním místě jsou Helsinky se 181 eury ročně, poslední Bratislava s 10 eury. Praha zůstává na předposledním místě. Varšava přispívá na jednoho obyvatele o 30 % více než Praha.

Graf 9 Celkové výdaje přepočtené na jednoho obyvatele za rok (v EUR), vlastní zpracování

Obzvláště viditelný propad mezi Prahou a ostatními městy ve financování kultury se ukazuje v přepočtu na paritu kupní síly v jednotlivých zemích. Výdaje na jednoho obyvatele ve Varšavě jsou ve srovnání s Prahou téměř dvojnásobné.

Graf 10 Parita kupní síly (v EUR), vlastní zpracování

→ Formy podpory

Všechna města zavedla financování projektů. Pouze Bratislava nepodporuje financování provozů nezřizovaných organizací.

Finanční i nefinanční forma podpory kultury existuje ve městech také skrze stipendia a ocenění. Velká města Berlín a Vídeň i menší Drážďany s touto formou pracují jako se stabilní součástí podpory kultury.

K dalším zavedeným formám patří nákupy uměleckých děl nebo uplatňování pohledu na kulturu v souvislosti s územním rozvojem v podobě přispívání na rozvoj fyzické infrastruktury,

pracovních či prezentačních prostor pro kulturu a umění nezřizovaným organizacím. Například v Berlíně existuje jednak dotační program pro vybudování nebo opravu pracovních prostor typu ateliérů, studií a dílen a vedle toho také ocenění iniciativ, které nový kulturně-projektový prostor dokážou otevřít umělcům a veřejnosti a udržet po dobu minimálně dvou let. Drážďany podporují opravy ateliérů výtvarných umělců. Vídeň, Drážďany, Bratislava, Praha přispívají kulturním organizacím také zlevněnými nájmy městských prostor.

K nefinanční podpoře patří i nabídka propagace, například skrze webové portály, informační centra nebo v propagačních materiálech měst.

→ *Kreativní odvětví*

Podpora kreativních odvětví nespadá v žádném městě pod odbory kultury. Města Berlín, Vídeň a Drážďany již tuto agendu zavedla do struktury správy města nebo jejich organizací (většinou do agend, které se věnují rozvoji ekonomiky a hospodářství města). V Berlíně i ve Vídni je toto téma také svázáno s urbánní regenerací, tedy i s odbory územního plánování. Tato města vytváří speciální oborové strategie (např. pro film, design nebo herní průmysl), pravidelně opakují mapování a zveřejňují ročenky. Helsinki a Varšava provedly mapování kreativních odvětví prozatím pouze jedenkrát.

PRAHA VE SROVNÁNÍ

Ve srovnávání parametrů řízení kultury má Praha společné prvky spíše s menšími městy, jako jsou Bratislava, Drážďany a Helsinki, a to z hlediska existence strategie pro kulturu, počtu zřizovaných organizací, zavedených stipendií nebo ocenění či agendy pro kreativní odvětví.

Jak v celkových výdajích na kulturu, tak v přepočtu výdajů na jednoho obyvatele i na paritu kupní síly se Praha pohybuje na předposledním místě před Bratislavou. Pokud by se chtěla Praha s celkovými výdaji na kulturu v poměru na počet obyvatel vyrovnat například Varšavě, musela by namísto 50,5 mil. eur vynaložit zhruba 70 mil. eur.

Financování Prahy se odlišuje zejména ve financování institucionálního zázemí zřizovaného městem. Lze to dokladovat na Drážďanech, které využívají obdobného systému vykazování statistiky, dělí udělované příspěvky na podporu zřizovaným a nezřizovaným organizacím a jednotlivcům. Pokud porovnáme Prahu s Drážďany v absolutních číslech, tak nezřizované organizace Drážďany podporují částkou zhruba 5,7 mil. EUR oproti Praze se zhruba 12 mil. EUR. Organizace zřizované městem jsou podporovány částkou zhruba 65,5 mil. EUR v Drážďanech a 38,8 mil. EUR v Praze.

Praha má zhruba o půl milionu méně obyvatel než Vídeň (cca o 30 %) a celkově vydává až o 80 % méně na kulturu. Na kulturu v rámci celkového rozpočtu města však vydává o 0,5 p.b. více než Vídeň. V Praze jsou výdaje na jednoho obyvatele nižší o 98 eur a při paritě kupní síly o 68 eur na osobu než ve Vídni.

Tab. 17 Srovnání Vídně a Prahy v základních ukazatelích

	VÍDEŇ	PRAHA
POČET OBYVATEL	1 797 337	1 262 612
	cca 1,9 % (cca 12	2,4 %
KULTURA V ROZPOČTU MĚSTA	mld.)	(z 2,1 mld.)
CELKOVÉ VÝDAJE NA KULTURU	247 897 045	50 746 337
VÝDAJE NA 1 OBYV. ROČNĚ	137,9	40
PARITA KUPNÍ SÍLY	131	63
POČET ZŘIZOVANÝCH		17
		76 %
FINANCE NA ZŘIZOVANÉ	-	(38,8 mil.)
		24 %
FINANCE NA NEZŘIZOVANÉ	-	(11,9 mil.)
FINANCE NA INSTITUCIONÁLNÍ	95 %	-
FINANCE NA PROJEKTOVÉ	5 %	-

Ve srovnání Prahy a Vídně dle jednotlivých oborů vyplývá, že procentuálně vydává Praha a Vídeň z rozpočtu kultury podobný podíl na oblast divadla a tance (cca 40 %) a hudby (cca 10 %). V ostatních žánrech se podíly rozcházejí, jak ukazují následující dvě tabulky a následně také Graf 11 a Graf 12 v Přílohy

Tab. 18 Srovnání výdajů Prahy a Vídně v jednom roce dle oborů kultury a umění (v EUR)

	VÍDEŇ	PRAHA
Divadlo, tanec a nonverbal	90 868 472	20 177 081
Hudba	23 319 966	5 331 269
Výtvarné, foto, nová média	9 061 060	4 525 719
Literatura a projekty knihoven	23 556 184	9 304 926
Audiovizuální umění	16 241 500	424 257
Muzea a archivy	21 500 382	1 728 578
Nemovité kulturní dědictví	5 490 512	2 147 616*
Ostatní	22 537 546	5 660 184
Věda	12 108 112	0
Altagskultur (každodenní kultura)	10 010 218	0**
Kulturní iniciativy, centra	1 450 000	0**
Vzdělávání	216 000	69 201*
Mezinárodní výměna, integrace	395 304	408 589*
Velké události	11 141 786	0**
CELKEM	247 897 045	49 777 419

Poznámky: * Financování památkové péče, uměleckého vzdělávání, aktivit národnostních menšin a podpory integrace cizinců zde uvádíme pro srovnání s Vídni. Tyto položky nebyly v předchozích tabulkách v případě Prahy zahrnuty, jelikož HMP je neviduje v rámci kategorie kultury.

** V metodice HMP jsou výdaje na tyto aktivity klasifikovány podle jednotlivých odvětví kultury (například kulturní centra v rámci kategorie divadlo, tanec a nonverbal, hudby aj.) a výdaje jsou tedy zahrnuty v jiných položkách této tabulky.

Tab. 19 Srovnání výdajů Prahy a Vídně v jednom roce dle oborů kultury a umění (v %)

	VÍDEŇ	PRAHA
Divadlo, tanec a nonverbal	36,7%	40,5%
Hudba	9,4%	10,7%
Výtvarné, foto, nová média	3,7%	9,1%
Literatura a projekty knihoven	9,5%	18,7%
Audiovizuální umění	6,6%	0,9%
Muzea a archivy	8,7%	3,5%
Nemovité kulturní dědictví	2,2%	4,3%
Ostatní	9,1%	11,4%
Věda	4,9%	0,0%
Každodenní kultura (Altagskultur)	4,0%	0,0%
Kulturní iniciativy, centra	0,6%	0,0%
Vzdělávání	0,1%	3,8%
Mezinárodní výměna, integrace	0,2%	0,8%
Velké události	4,5%	0,0%
CELKEM	100,0%	100,0%

Pozn: Při porovnávání hodnot je třeba mít na paměti, že členění výdajů do jednotlivých kategorií není v obou městech identické.

Z hlediska své velikosti a významnosti by Praha mohla v oblasti podpory nezřizovaných organizací a jednotlivců přemýšlet o formě podpory skrze stipendia nebo ocenění, která podporují sounáležitost s městem a mohou přispět k udržení talentů ve městě.

Praha se prostřednictvím projektu Kreativní Praha pod Institutem plánování a rozvoje připravuje na zavedení agendy rozvoje pražských kreativních odvětví. Město se (společně s Odborem kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu a dalšími odděleními věnujícími se tématům podpory podnikání, územního plánování a marketingu města) může v podpoře kreativních odvětví do budoucna inspirovat ze zkoumaných měst v této studii především Vídní, popřípadě Berlínem. Sběru podkladů pro budoucí strategii rozvoje kreativních odvětví Prahy se speciálně věnují *Případové studie nástrojů podpory kreativních odvětví a fungování kreativních center ve vybraných evropských městech*.³⁵

³⁵ Kujová, Šebestová (2016).

Přílohy

Příloha 1 – Programy a podprogramy podpory v Berlíně³⁶

- Pracovní prostory
 - Podpora ateliérů
 - Ocenění uměleckých kulturních prostor a iniciativ
 - Udělení zkušeben pro oblasti pop a jazz
- Výtvarné umění
 - Pracovní stipendia
 - Návštěva ateliérů³⁷
 - Podpora ateliérů
 - Zahraniční stipendium Německa
 - Ocenění uměleckých kulturních prostor a iniciativ
 - Ocenění Hannah Höch spojené s odměnou
 - Ocenění Hannah Höch
 - Mezikulturní projekty
 - Podpora katalogů
 - Fond na kofinancování
 - Stipendia pro kulturní výměny – Istanbul, L.A./Pasadena, New York, Tokio
 - Stipendia pro kulturní výměny – Paříž
 - Stipendia pro kulturní výměny – globální
 - Podpora projektů
 - Stipendia na rešerše
 - Příspěvek na cestovné pro záměry v zahraničí
 - Mezioborová spolupráce
- Scénická umění
 - Základní podpora
 - Podpora pro začínající
 - Podpora projektů
 - Mezikulturní projekty
 - Fond na kofinancování
 - Podpora konceptů – pro malé a střední divadelní a taneční uskupení (provoz)
 - Stipendia pro kulturní výměny – Paříž

³⁶ Programy, které se opakují (např. mezikulturní projekty, podpora projektu, stipendia na rešerše apod.) jsou vždy ty stejné programy, jen jsou znova uvedeny u jednotlivých oborů, aby bylo zřejmé, že tyto obory na ně mohou žádat.

³⁷ Zástupci a zástupkyně berlínských uměleckých sbírek stávající komise pro výtvarné umění pravidelně navštěvují ateliéry, aby se průběžně informovali o pozicích umělců a aby mezi nimi docházelo k vzájemné výměně. Není to však spojeno s finančními příspěvkky. (Zdroj: Atelierbesuche der Förderkommission Bildende Kunst [online]. BerlinOnline Stadtportal, 2016 [cit. 2016-12-13]. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/bildende-kunst/artikel.59999.php.>)

- Stipendia na rešerše
 - Příspěvek na cestovné pro záměry v zahraničí
 - Mezioborová spolupráce
 - Podpora míst konání (investice – opravy, zařízení)
- Digitalizace kulturního dědictví
- Kulturní fond hlavního města³⁸
- Mezinárodní kulturní výměna
- Mezikulturní projekty
- Fond pro kofinancování³⁹
- Kulturní vzdělávání
- Umění ve veřejném prostoru a výstavbě
- Podpora umělkyně
 - Cena pro kompozice Berlin-Rheinsberger-Kompositionspreis
 - Film/Video program pro umělkyně
 - Ocenění Hannah Höch spojené s odměnou
- Literatura
 - Pracovní stipendia
 - Pobytná stipendia pro mladé německy mluvící autory a autorky v Literárním Colloquium Berlin
 - Pobytná stipendia v Alfred Döblin Haus
 - Zahraniční stipendium Německa
 - Mezikulturní projekty
 - Fond na kofinancování
 - Stipendia pro kulturní výměny – Paříž
 - Podpora projektů
 - Příspěvek na cestovné pro záměry v zahraničí
 - Mezioborová spolupráce
- Cena Moses-Mendelssohn
- Hudba (podrobnější rozdělení v bodech v textu studie)
- Mezioborové projekty
- Projektový fond historie a vzpomínkové kultury (paměťové organizace a projekty)

³⁸ Jedná se o fond na financování významných národních a mezinárodních akcí, jenž má vlastní prezentaci dostupnou online: <http://hauptstadtkulturfonds.berlin.de/index.php?id=108>.

³⁹ Název vystihuje typ fondu – kofinancuje projekty, u kterých už figuruje jiný velký dárce, nemá další jiná specifika od ostatních programů. Viz Kofinanzierungsfonds. Dostupné z: <https://www.berlin.de/sen/kultur/foerderung/foerderprogramme/kofinanzierungsfonds>

Příloha 2 – Ukázka formuláře online žádosti Berlin

https://formular.berlin.de/xima-forms-29/nextpage/07e3fdde-5a04-45b1-bdbd-22665329e908/ | C | Hledat

Berlin.de

Der Regierende Bürgermeister von Berlin
Senatskanzlei - Kulturelle Angelegenheiten

ServiceStadt
Berlin

Antrag auf Atelierbesuche der Förderkommission Bildende Kunst

1 Förderprogramm Hier werden Ihre Antragstellerdaten erfasst. Eine Projektförderung können Einzelpersonen wie auch Personenvereinigungen beantragen. Hierbei sind jedoch die persönlichen Daten einer Ansprechperson anzugeben.

2 Antragsteller/in

3 Fördervorhaben

4 Weitere Angaben

5 Anlagen

6 Überprüfung

7 Einsenden

FAQ

Zwischenspeichern

<< >>

Angaben zur Antragstellerin / zum Antragsteller

Anrede* Bitte wählen Titel Bitte wählen

Vorname* Nachname*

Geschlecht* Bitte wählen

Bitte geben Sie an, welche Art Antragsteller Sie sind (Antragstellertypus).*

Einzelperson
 Gruppe

Institution (Künstlername, Verein, Künstlergruppe etc.) ggf. Ihre Funktion (z.B. Vereinsvorsitzende/r)

PLZ* Straße und Hausnummer* PLZ-PF Postfach

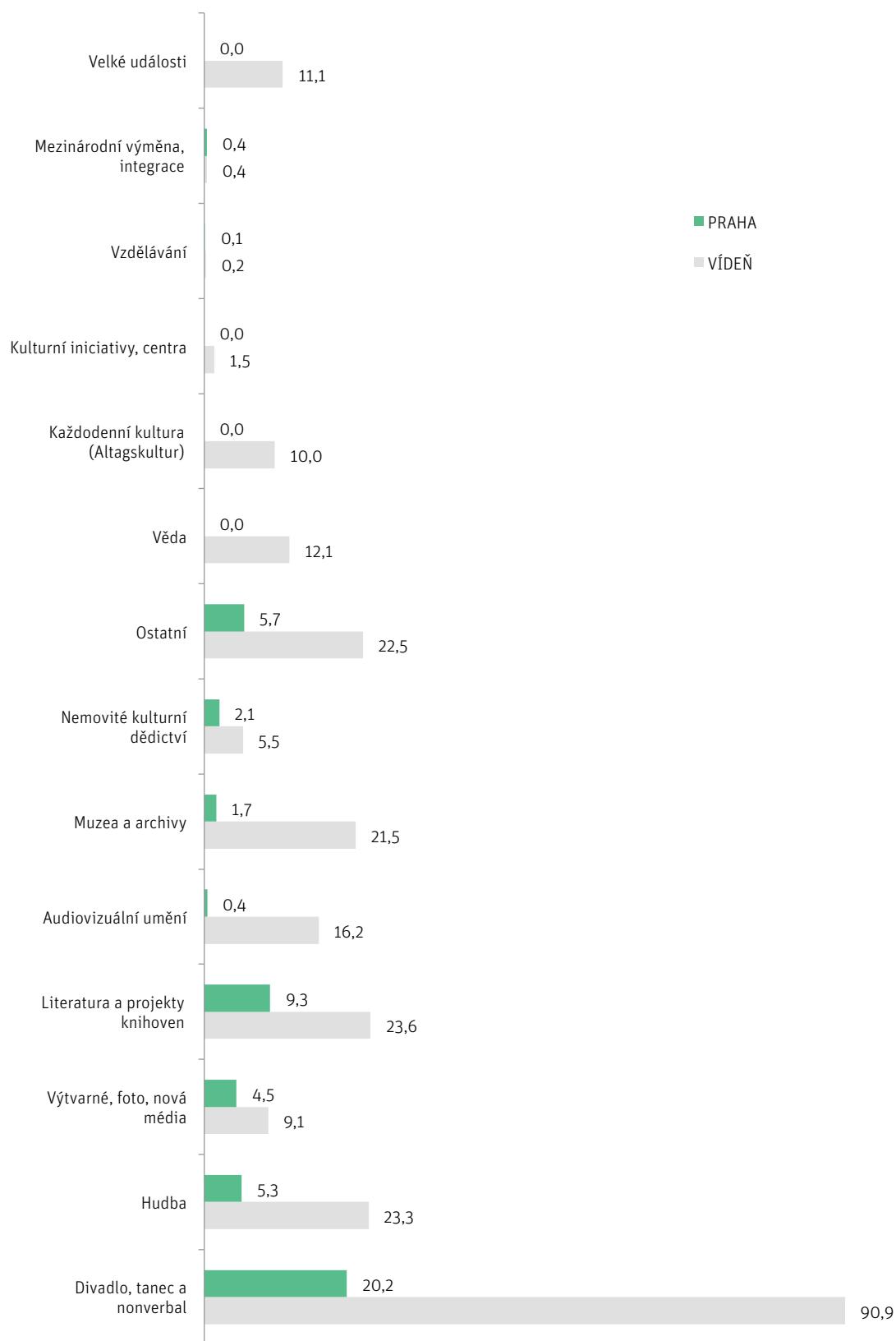
Ort* Adresszusatz

Berlin

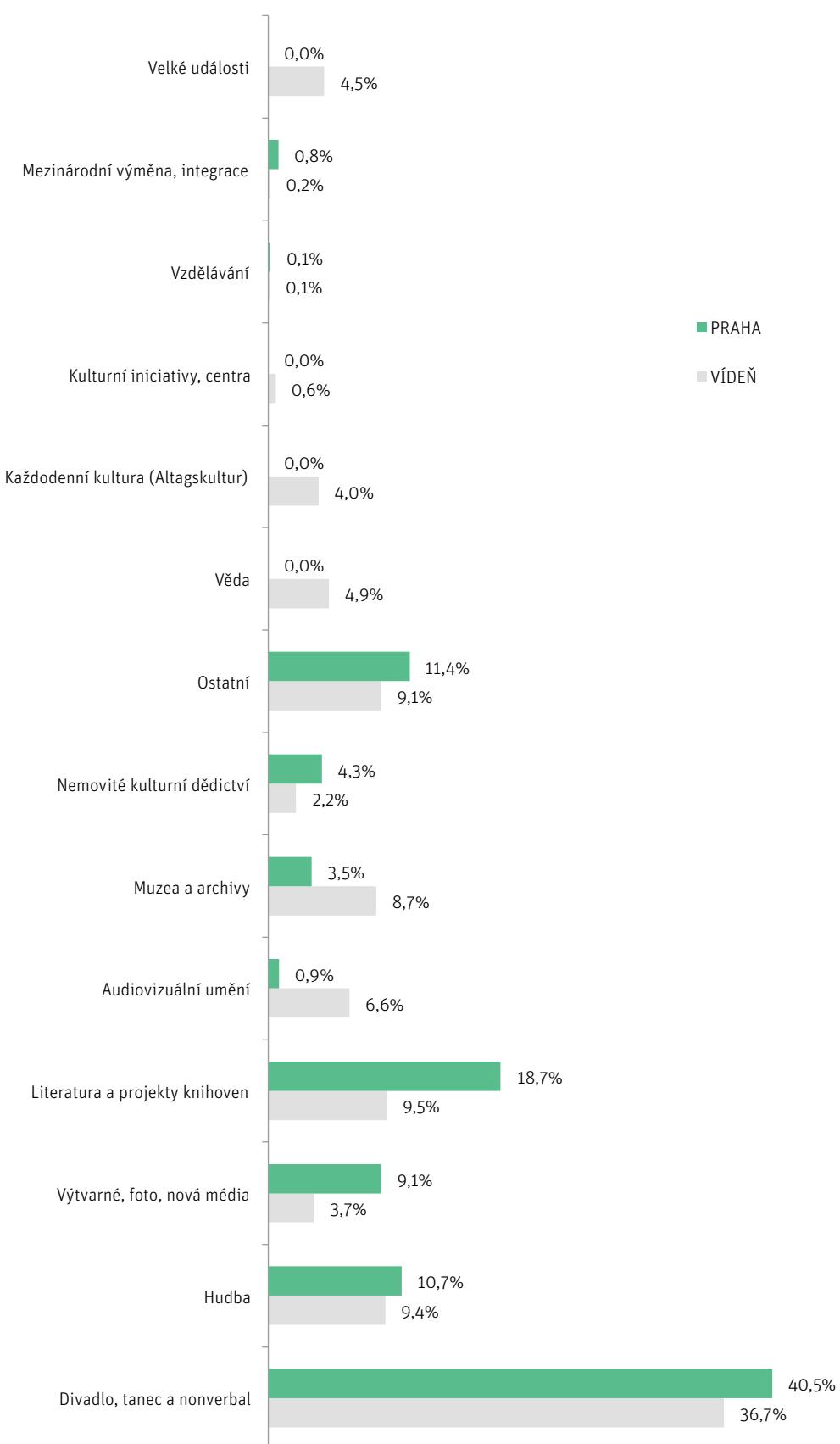
* Pflichtfeld

Příloha 3 – Srovnání financování kultury Prahy a Vídně

Graf 11 Srovnání výdajů Prahy a Vídně v jednom roce dle oborů kultury a umění (v mil. EUR)

Graf 12 Srovnání výdajů Prahy a Vídně v jednom roce dle oborů kultury a umění (v %)

Financování kultury a Praha (díl 3): Financování kultury ve vybraných evropských městech
Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
Vyšehradská 57, 128 00 Praha 2

ISBN 978-80-87931-68-4

ISBN (pdf) 978-80-87931-69-1

AUTOŘI

MgA. Zdeňka Kujová

Mgr. Alena Štěpánová

DALŠÍ AUTOŘI TEXTŮ

Ing. Petr Peřinka

KONZULTANT

doc. Ing. Lucie Sedmihradská, Ph.D.

KOEDITORKA A MANAŽERKA PROJEKTU FINANCOVÁNÍ KULTURY A PRAHA

MgA. Olga Škochová

JAZYKOVÁ KOREKTURA Veronika Jančová

EDITOR A SAZBA Mgr. Linda Krajčovič

GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ PREZENTACE Matěj Čech

první vydání / 60 stran

© IPR Praha, Praha, 2017

Financování kultury a Praha (díl 3): Financování kultury ve vybraných evropských městech
vydal v roce 2017 v Praze

Institut plánování a rozvoje
hlavního města Prahy

ISBN 978-80-87931-68-4

ISBN (pdf) 978-80-87931-69-1